

Porteføljeanalyse 2026

Porteføljen Velferd og utdanning

Porteføljeanalysen er godkjent av avdelingsdirektør 13.9.2026

Innhold

1	Sammendrag		3
2	Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget		4
3	Status og utvikling av porteføljen		4
3.1	Om porteføljemrådet Velferd og utdanning	4	
3.2	Om porteføljen Velferd og utdanning	5	
3.2.1	Porteføljens profil	7	
3.2.1.1	Fag		8
3.2.1.2	Publisering, resultater og formidling		10
3.2.1.3	FoUol-Verdikjede og anvendelsesområder		13
3.2.1.4	Prosjekttyper		14
3.2.1.5	Rekrutteringsstillinger		15
3.2.1.6	Kjønnsbalanse		16
3.2.1.7	Sektor		16
3.2.1.8	Nasjonalt samarbeid		18
3.2.1.9	Internasjonalt samarbeid		19
3.2.1.10	Samspill mellom nasjonal og europeisk finansiering		22
3.2.2	Delporteføljer og samfunnsoppdrag	23	
3.2.2.1	Delportefølge Arbeid		23
3.2.2.2	Delportefølge Kultur og medier		26
3.2.2.3	Delportefølge Utdanning		31
3.2.2.4	Delportefølge Velferd		38
3.2.2.5	Samfunnsoppdraget Ingen barn og unge utenfor!		42
3.2.3	Tematiske satsingsområder	45	
4	Vurdering av måloppnåelse		45
4.1	Mål 1 – Bidra til fornyelse og høy kvalitet	45	
4.2	Mål 2 – Håndtere utfordringer og bidra til omstilling	46	
4.3	Mål 3 – Kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk	47	
5	Oppsummering og anbefalinger		48

1 Sammendrag

Porteføljen for Velferd og utdanning er tematisk bred og omfatter forskning som bidrar til et bærekraftig velferds- og kunnskapssamfunn. Den består av delporteføljene *Arbeid, Kultur og medier, Utdanning og Velferd*, og omfatter også forskningsinnsats knyttet til samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!*

I 2025 besto porteføljen av 928 prosjekter med en samlet FoU-innsats på 1 144 mill. kroner. Det samlede antallet prosjekter i porteføljen og Forskningsrådets investeringer har gått ned de siste årene, i tråd med den generelle utviklingen i Forskningsrådet. Nedgangen må ses i lys av lavere tildelingsnivå, avslutning av eldre prosjekter og regnskaps- og utbetalingsmessige forhold. EU-finansieringen var relativt stabil i perioden 2021–2024, men økte i 2025.

Analysen viser at porteføljen i hovedsak utvikler seg i tråd med målene i porteføljeplanen, og måloppnåelsen vurderes samlet som god. Det er indikasjoner på at porteføljen bidrar til fornyelse og kvalitet i forskningen. Porteføljen er relevant for sentrale samfunnsutfordringer og har gode forutsetninger for å bidra til omstilling og utvikling. Dette underbygges blant annet av stor tematisk og faglig bredde, omfattende nasjonalt og internasjonalt samarbeid og høy publiserings- og formidlingsaktivitet. Publikasjoner fra porteføljen inngår også i kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming.

Samtidig peker analysen på områder der kunnskapsgrunnlaget bør styrkes. Det gjelder særlig forskning om kompetanse i utdanning og arbeidsliv, et bedre kunnskapsgrunnlag for kultur- og mediepolitikken og videre kunnskapsoppbygging knyttet til samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!* Analysen viser også behov for sterkere humanistiske og rettsvitenskapelige perspektiver og bedre grunnlag for å dokumentere bruk og betydning av forskningen.

Funnene bør følges opp i det videre strategiske arbeidet med porteføljen, blant annet i investeringsplanen, i dialog og samarbeid med andre porteføljer, i satsingsforslag til de finansierende departementene og gjennom videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget for framtidige prioriteringer.

2 Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget

Denne porteføljeanalysen omfatter porteføljestyret for Velferd og utdanning og bygger på data fra perioden 2021–2025. Analysen dekker hele Forskningsrådets prosjektportefølje innenfor porteføljestyrets ansvarsområde.

Porteføljen er delt inn i fire delporteføljer: *Arbeid, Kultur og medier, Utdanning og Velferd*. Ett prosjekt kan inngå i en eller flere delporteføljer, avhengig av kategorisering. Analysen omfatter både totalporteføljen og de enkelte delporteføljene. Dette gjør det mulig å belyse likheter og forskjeller mellom delporteføljene og hvordan de bidrar til helheten. Analysen vurderer også hvordan den samlede porteføljen samsvarer med målene for området definert i [Porteføljeplanen for velferd og utdanning](#).

Prosjektene kan være finansiert av porteføljestyret Velferd og utdanning, andre porteføljestyrer i Forskningsrådet eller EU. Forskningsrådets finansiering vises i statistikken som merket andel av årlig disponibelt budsjett, mens EU-finansiering angis som merket andel av årlig kontraktsbeløp for norske deltakere. Beløpene er oppgitt i løpende kroner og er ikke justert for prisvekst. Utviklingen i beløp kan derfor gi inntrykk av nominell vekst uten tilsvarende realvekst. Tallene gir likevel et godt grunnlag for sammenligninger over tid, særlig når det gjelder prosentvis andeler og utvikling i antall prosjekter.

Prosjektene kategoriseres gjennom Forskningsrådets merkesystem. Prosjekter finansiert av Forskningsrådet merkes av administrasjonen, med noe støtte fra kunstig intelligens. Prosjekteier angir fagtilhørighet for prosjektene. EU-prosjekter merkes av administrasjonen på grunnlag av informasjon fra EU-kommisjonens database eCorda. Ettersom informasjonen i eCorda er begrenset, er det større risiko for feil eller ufullstendig merking av EU-prosjektene.

I årets analyse er merkene for delporteføljen *Kultur og medier* fornyet. De nye merkene er mer detaljerte og gir bedre innsikt i den tematiske fordelingen av prosjektene. Prosjektene i perioden 2021–2025 er derfor merket på nytt etter det reviderte systemet.

For sammenligning med andre porteføljer vises det til de respektive porteføljeanalysene. Der det foreligger relevante nasjonale kartlegginger, kunnskapsoppsummeringer eller evalueringer, brukes disse som supplerende kunnskapsgrunnlag.

Analysen skal brukes som grunnlag for porteføljestyrets investeringsplan, dialog på tvers av Forskningsrådets porteføljer og satsingsforslag til de finansierende departementene.

3 Status og utvikling av porteføljen

3.1 Om porteføljeområdet Velferd og utdanning

Porteføljen Velferd og utdanning er tematisk bred og omfatter forskning som bidrar til et bærekraftig velferds- og kunnskapssamfunn. Den adresserer komplekse problemstillinger på tvers av sentrale samfunnsområder, og retter seg mot både utfordringer og muligheter knyttet til velferd, utdanning, arbeid, kultur og medier. I tillegg er samfunnsøkonomi og skatteforskningen lagt til porteføljen.

Området har høy politisk relevans og treffer flere sentrale prioriteringer i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032. Porteføljen er særlig innrettet mot den tematiske prioriteringen *Tillit og fellesskap*, samt mål knyttet til sosial og økonomisk bærekraft. Forsknings- og innovasjonsinnsatsen for samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor* er også forankret i porteføljen.

Internasjonalt er porteføljens områder tett koblet til europeiske prioriteringer knyttet til sosiale og økonomiske endringsprosesser som fremmer inkludering og bærekraftig vekst. Innenfor Horisont Europa korresponderer porteføljen særlig med klynge 2, *Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn*.

3.2 Om porteføljen Velferd og utdanning

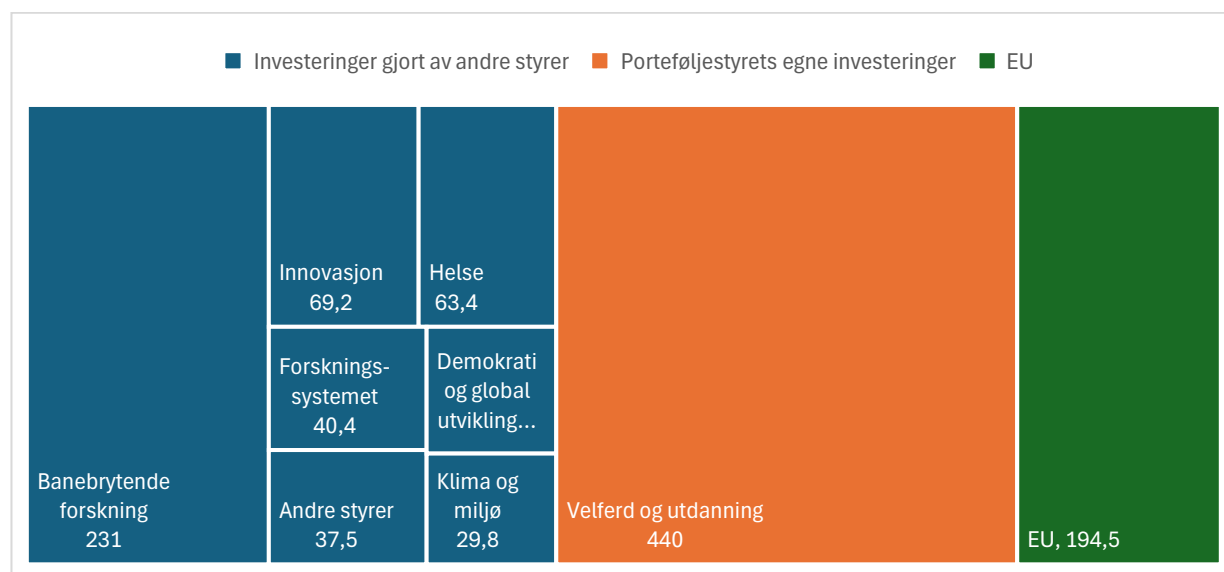
I 2025 besto porteføljen av 928 prosjekter, med en samlet FoU-innsats på 1144 mill. kr. Av disse ble 809 prosjekter finansiert av ulike porteføljer i Forskningsrådet, mens 119 ble finansiert av EU (Tabell 1).

Antall prosjekter har gått jevnt ned gjennom perioden 2021–2025. FoU-innsatsen var høyest i 2022 og 2023, men falt markant fra 2023 til 2024 og holdt seg på et lavere nivå i 2025. Nedgangen skyldes først og fremst redusert finansiering fra Forskningsrådet, mens EU-finansieringen har vært relativt stabil. Utviklingen følger den generelle trenden i Forskningsrådet og må sees i lys av flere forhold; rekordlave tildelinger i 2023, at mange prosjekter fra perioden med høyere tildelingsnivåer (2019–2021) nå er avsluttet, samt enkelte regnskaps- og utbetalingsmessige forhold som påvirker tallene for 2024–2025.

	Antall prosjekter			Mill. kr		
	FR	EU	Totalt	FR	EU	Totalt
2021	874	126	1000	969,3	121,5	1090,8
2022	873	130	1003	1223,8	109,5	1333,2
2023	854	128	982	1212,7	128,5	1341,2
2024	817	116	933	1006,2	143,5	1149,6
2025	809	119	928	949,5	194,5	1144,0

Tabell 1 Utvikling i antall prosjekter og investeringer (2021–2025) Kilde: Forskningsrådet.

FoU-innsatsen i porteføljen for 2025 fordelte seg, som vist i Figur 1, på 440 mill. kr (38,5 %) i egne investeringer, 505,5 mill. kr (44,2 %) fra andre styrer og 194,5 mill. kr (17,0 %) fra EU.

Figur 1 Investeringer fra Forskningsrådets styrer og EU. Disp. bud. mill. kr (2025). Kilde: Forskningsrådet

Porteføljens investeringer

Porteføljestyrets egne investeringer utgjorde, som vist i Figur 1, det største enkeltbidraget til porteføljen i 2025. Midlene ble tildelt gjennom tildelingsbrev fra flere departementer, som angir budsjettmessige føringer og styringssignaler for departementenes midler til Forskningsrådet. Tabell 2 viser bidragene fra departementene Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Barne- og familiedepartementet (BFD), Finansdepartementet (FIN), Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), Justis- og beredskapsdepartementet (JD), Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) og Kunnskapsdepartementet (KD), i tillegg til Skatteetaten.

AID	BFD	FIN	HOD	JD	KD	KD-SO	KDD	KUD	Skatteet.	Sum
152 012	37 406	22 858	174	3 344	253 451	65 278	2 034	21 100	2 300	559 957

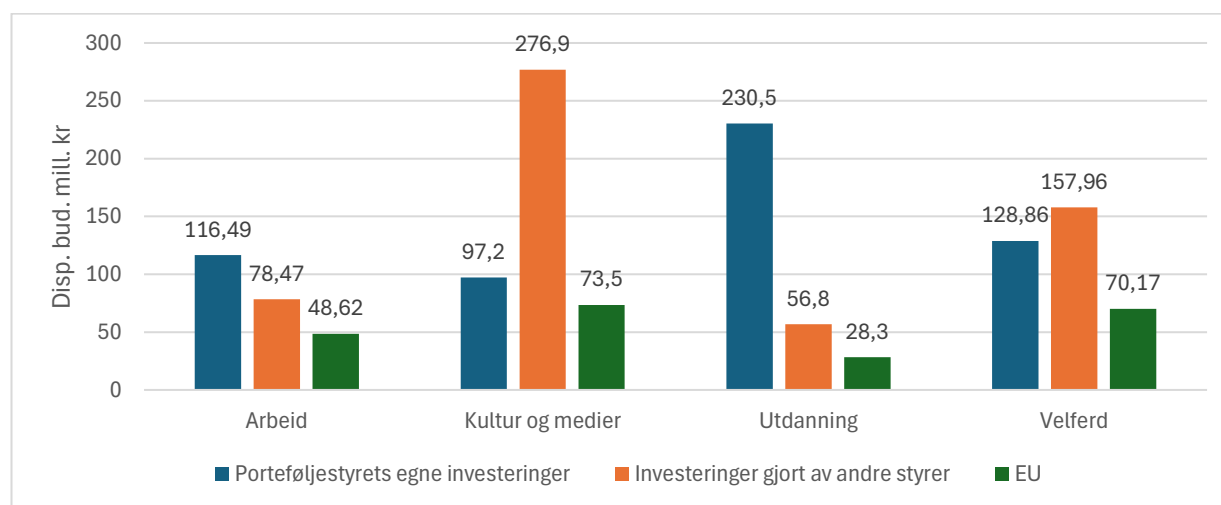
Tabell 2 Porteføljens finansiering i 1000 kr (2025) Kilde: Forskningsrådet

Andre porteføljers investeringer

De største investeringene fra andre porteføljer kommer fra Banebrytende forskning, hovedsakelig gjennom FRIPRO og SFF. Midlene tildeles på grunnlag av faglig kvalitet uten tematiske føringer, og prosjektene samsvarer derfor ikke nødvendigvis med porteføljestyrets prioriteringer. Utover Banebrytende forskning er det porteføljestyret for Helse, etterfulgt av Innovasjon, Forskningssystemet samt Demokrati og global utvikling, som investerer mest i porteføljens områder. Dette er en tendens som har vært stabil i hele perioden

Investeringer - delporteføljer

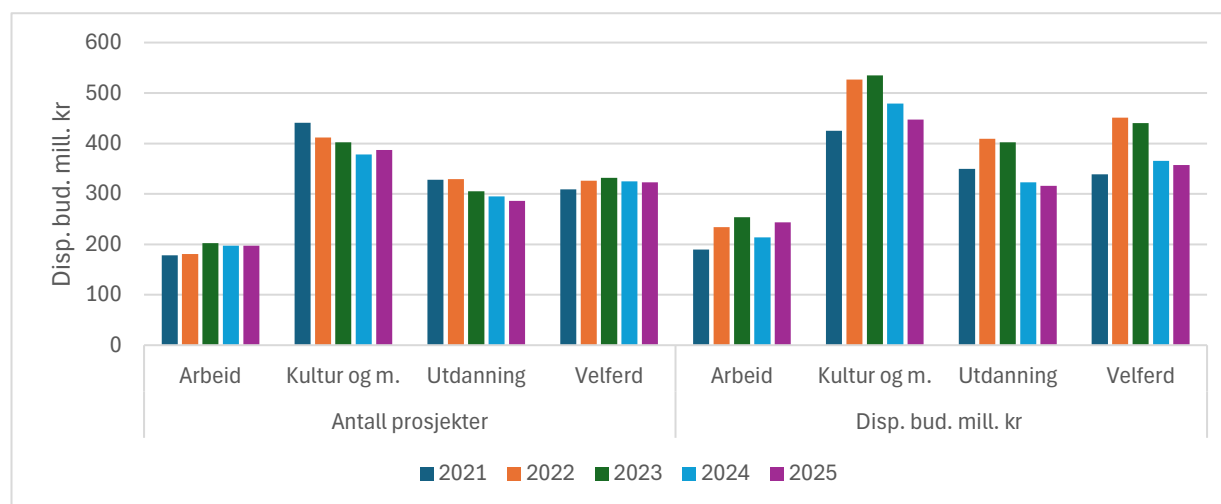
Fordelingen mellom porteføljestyrets egne investeringer og investeringer fra andre styrer og EU varierer mellom de ulike delporteføljene. Som vist i Figur 2, skiller Kultur og medier seg ut ved i stor grad å være finansiert gjennom investeringer fra andre styrer, med en relativt lav andel midler fra porteføljestyret. Utdanning har en motsatt profil, med hovedvekten av midlene fra porteføljestyret og begrenset investeringer fra andre styrer. Arbeid og Velferd har en mer balansert fordeling mellom egne og andres investeringer. EU-finansieringen utgjør en mindre andel i alle delporteføljene. Selv om figuren kun viser fordelingen for 2025, gjør det samme mønsteret seg gjeldende for hele perioden.

Figur 2 Fordeling av investeringer per delportefølje (2025). Kilde: Forskningsrådet.

Figur 3 viser utviklingen i antall prosjekter og disponibelt budsjett for delporteføljene i perioden. Antall prosjekter øker for de fleste delporteføljer fram mot 2022–2023, før nivået faller eller flater ut mot 2025. Utviklingen i disponibelt budsjett er mer samstemt, med økning fram til 2022–2023, etterfulgt av en nedgang i 2024 og deretter stabilisering eller svak reduksjon i 2025. Dette samsvarer med den generelle utviklingen i Forskningsrådet som forklart under 3.2.

Figur 3 Antall prosjekter og disponibelt budsjett per delporteføljene (Forskingsrådet og EU) (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet.

Figur 3 viser videre at Kultur og medier samlet sett har hatt både flest prosjekter og høyest investeringsnivå i perioden, mens Arbeid har hatt færrest prosjekter og lavest investeringsnivå. Dette kan blant annet ses i sammenheng med et relativt høyt innslag av FRIPRO-finansiering innenfor Kultur og medier, mens det er få slike prosjekter innenfor Arbeid. Ser vi kun på porteføljestyrets egne investeringer (Figur 2), fremstår bildet noe annerledes: Kultur og medier blir da den minste delporteføljen, mens Utdanning er den største. Utviklingen i delporteføljene omtales nærmere i kapittelet om [delporteføljer](#).

3.2.1 Porteføljens profil

Dette kapittelet gir en samlet oversikt over status og utvikling i porteføljen, og belyser sentrale dimensjoner som danner grunnlag for vurderingen av måloppnåelse i kapittel 4, slik målene er definert i porteføljepåplanen for velferd og utdanning. Følgende dimensjoner blir dekket: fagområder, publisering og formidling, FoUol-verdikjeden og anvendelsesområder, søknadstyper, rekrutteringsstillinger, kjønnsbalanse og alder, sektor samt nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Enkelte dimensjoner analyseres på tvers av hele porteføljen, mens andre belyses på delporteføljensnivå.

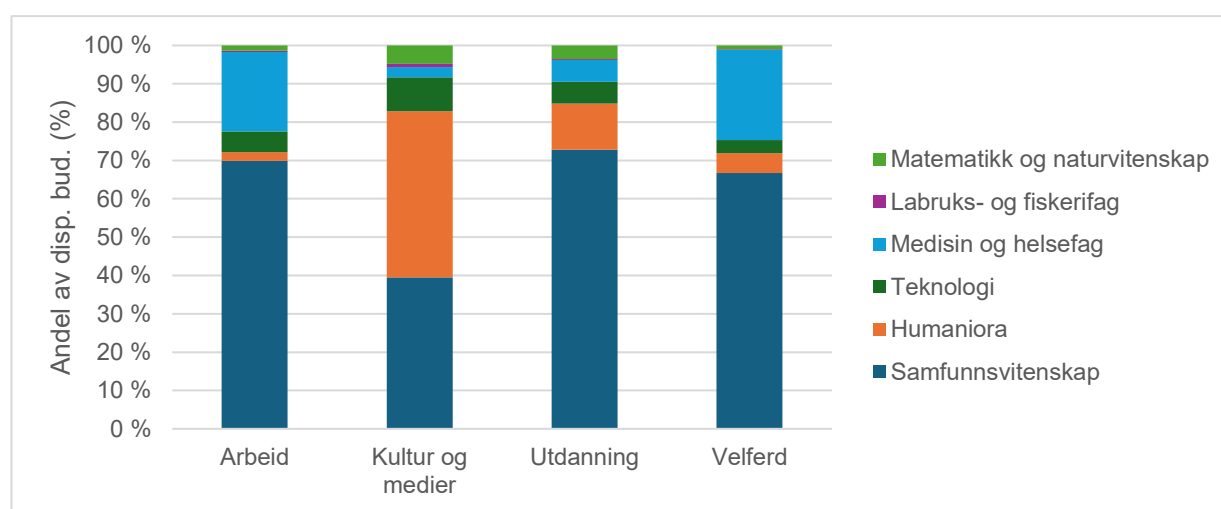
For å gi et mer presist bilde av utviklingen i porteføljen omtales delporteføljene Arbeid, Kultur og medier, Utdanning og Velferd, samt samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor*, særskilt i kapittelet [Delporteføljer og samfunnsoppdrag](#).

3.2.1.1 Fag

Den samlede porteføljen omfatter forskning og innovasjon innenfor en rekke fagområder, med hovedvekt på samfunnsvitenskap og humaniora. Innenfor samfunnsvitenskap er pedagogiske fag og økonomi de mest fremtredende fagene, mens språkvitenskap dominerer i humaniora.

Som vist i Figur 4 har delporteføljene ulike faglige tyngdepunkt. Samfunnsvitenskap er det dominerende fagområdet i de fleste delporteføljer, mens Kultur og medier skiller seg ut ved at humaniora utgjør den største andelen. Humaniora er det nest største fagområdet i delporteføljen Utdanning, mens Medisin og helsefag er det nest største fagområdet i delporteføljene Arbeid og Velferd. I Arbeid og Velferd utgjør humaniora en svært liten andel.

Figur 4 Andel av disponibelt budsjett fordelt på fagområder per delportefølje (merket fag, Forskningsrådet og EU) (2025). Kilde: Forskningsrådet.

3.2.1.1.1 Humanistisk og rettsvitenskapelig forskning

Selv om porteføljen ikke retter seg mot spesifikke fagfelt, er en av prioriteringene i porteføljepåplanen å fremme faglig, teoretisk og metodisk bredde. Et viktig tiltak for å oppnå dette er å stimulere til humanistisk og rettsvitenskapelig forskning i porteføljen.

Å løfte humanistiske perspektiver i tematiske satsinger er i tråd med [Meld. St. 25 \(2016-2017\) Humaniora i Norge](#) og Forskningsrådets opptreppingsplan for humaniora. Humanistiske perspektiver har vært etterspurt særskilt og prioritert i flere utlysninger de senere årene, men andelen humaniora i prosjektene som porteføljestyret finansierer, har vært relativt stabil på rundt 15 %. Andelen trekkes særlig opp av delporteføljen Kultur og medier, mens den er særlig lav i delporteføljene Arbeid og Velferd. Porteføljestyret bør vurdere tiltak som kan stimulere til økt humanistisk forskning i porteføljen.

Prioriteringen om å styrke juridiske perspektiver i porteføljen følger blant annet opp [Evaluering av rettsvitenskapelig forskning i Norge](#), som anbefaler at juridiske dimensjoner synliggjøres mer i Forskningsrådets tematiske utlysninger. Rettsvitenskapelig forskning er også eksplisitt etterspurt i tildelingsbrevene fra AID og BFD.

Rettsvitenskap har vært etterspurt særskilt og prioritert i flere utlysninger de senere årene. Selv om søknadsmengden er lav, har antallet prosjekter med rettsvitenskapelige perspektiver økt fra 14 til 21 i perioden. Til tross for økningen har bare åtte prosjekter hatt vertsinstitusjon ved et juridisk fakultet eller

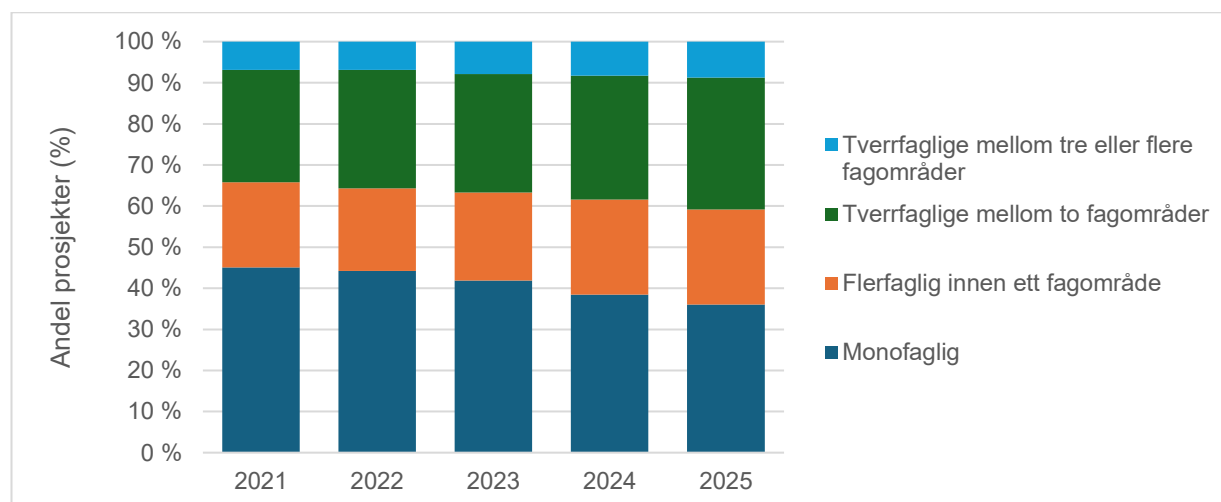

fagmiljø, og andelen rettsvitenskap er lav i de fleste prosjekter. Det bør vurderes om rettsvitenskapelige perspektiver er tilstrekkelig synliggjort og etterspurt i utlysninger.

3.2.1.1.2 Fler- og tverrfaglighet

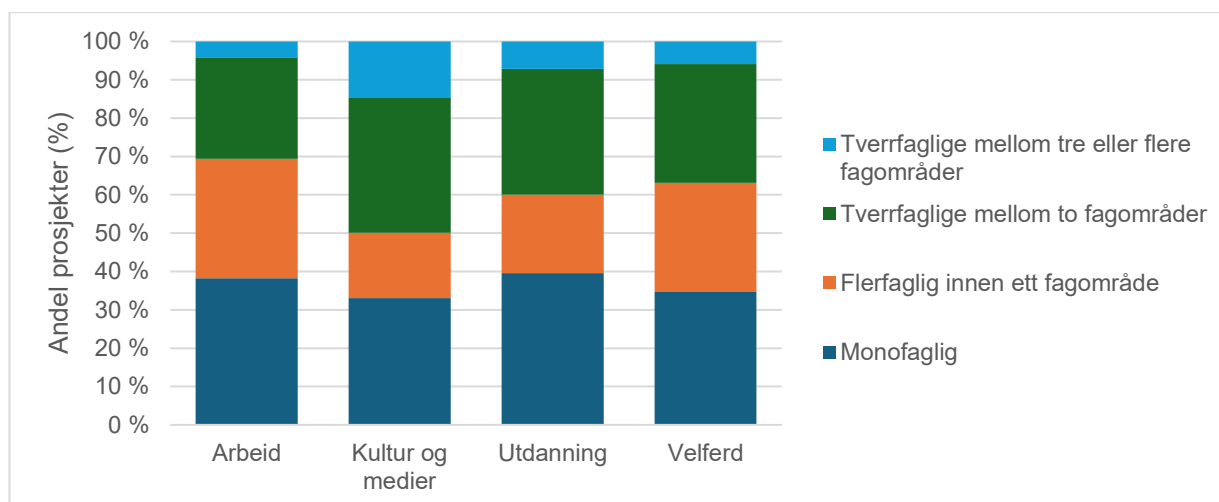
Porteføljeplanen for Velferd og utdanning fremhever betydningen av faglig, teoretisk og metodisk bredde. Utlysningene innenfor porteføljens ansvarsområde har de senere årene etterspurt fler- og tverrfaglighet.

Figur 5 viser en tydelig utvikling mot mer faglig bredde i porteføljen samlet i perioden 2021–2025. Andelen monofaglige prosjekter går gradvis ned, fra om lag 45 % i 2021 til rundt 35 % i 2025. Samtidig øker andelen tverrfaglige prosjekter mellom to fagområder, mens andelen flerfaglige prosjekter innen ett fagområde er relativt stabil, med en svak økning mot slutten av perioden. Tverrfaglige prosjekter mellom tre eller flere fagområder utgjør en liten, men stabil andel gjennom hele perioden.

Figur 5 Fler- og tverrfaglighet i porteføljen (Forskningsrådsfinansierte prosjekter) (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

Figur 6 viser samtidig at delporteføljene har ulike profiler i 2025: Kultur og medier er mest tverrfaglig, med om lag halvparten av prosjektene fordelt på to eller flere fagområder og høyest andel prosjekter som spenner over tre eller flere fagområder. Arbeid og Velferd har en relativt lik profil, med høy andel flerfaglige prosjekter innenfor ett fagområde og om lag en tredjedel monofaglige prosjekter. Utdanning har høyest andel monofaglige prosjekter i 2025, men ligger samtidig relativt høyt på tverrfaglighet.

Figur 6 Fler- og tverrfaglighet i delporteføljene (Forskningsrådsfinansierte prosjekter) (2025). Kilde: Forskningsrådet

Ser vi utviklingen over tid, har Utdanning hatt den største økningen i tverrfaglighet (39 %) i perioden, etterfulgt av Velferd (34 %) og Arbeid (21 %), mens Kultur og medier har vært relativt stabil. Utdanning har samtidig redusert andelen monofaglige prosjekter betydelig, fra 54 % til om lag 40 %. Majoriteten av de monofaglige prosjektene utgjøres av økonomifag i Arbeid og Velferd, og pedagogiske fag i Utdanning.

3.2.1.2 Publisering, resultater og formidling

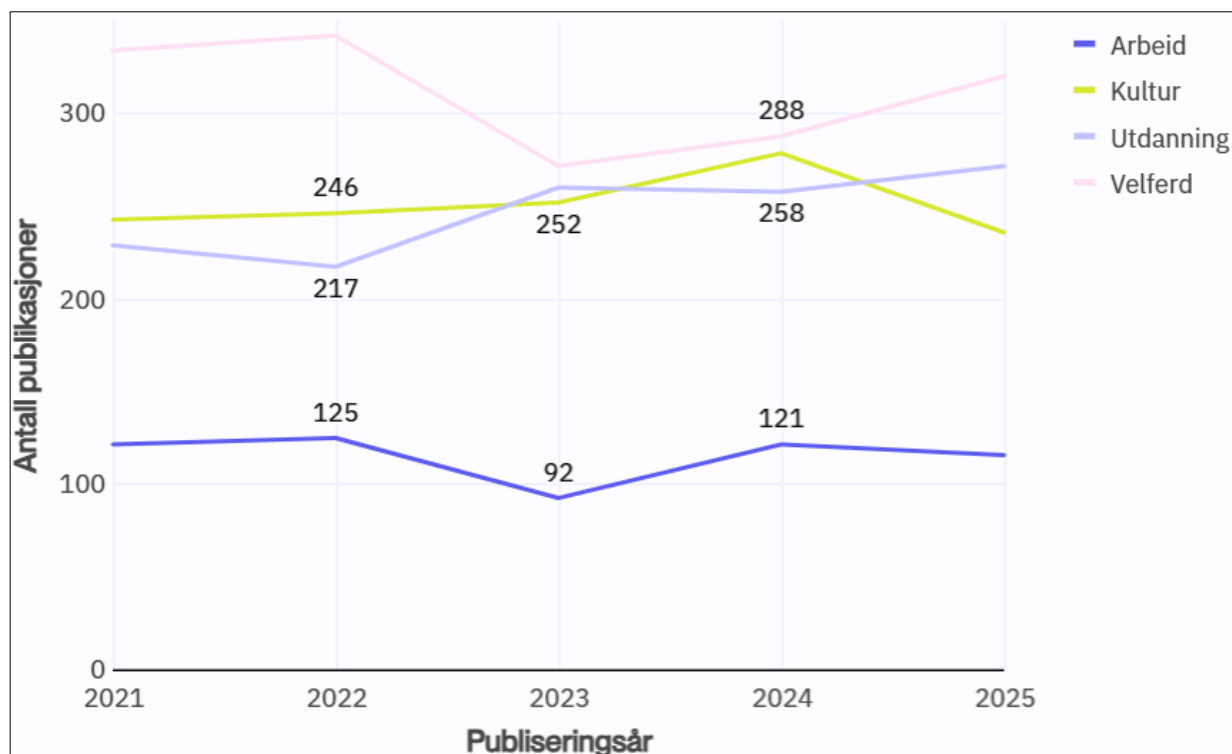
I tråd med porteføljeplanen for Velferd og utdanning skal kunnskap, funn og resultater fra porteføljen deles og tas i bruk. Det er derfor viktig å legge til rette for ulike former for publisering, formidling og kommunikasjon av forskningen, både overfor relevante brukergrupper og offentligheten. Prosjektene planer for publisering og formidling inngår i den faglige vurderingen av søknadene, og gjennomførte formidlingsaktiviteter rapporteres årlig.

3.2.1.2.1 Publiseringsmønstre og resultatindikatorer

Tallgrunnlaget for publisering er hentet fra Nasjonalt vitenarkiv (NVA) og Web of Science (WoS). Prosjektene som inngår i datagrunnlaget, er kategorisert med minst 50 prosent innenfor Arbeid, Kultur og medier, Utdanning eller Velferd. Datagrunnlaget skiller seg fra resten av analysen ved at det også inkluderer prosjekter som ble avsluttet før analyseperioden.

Avgrensningen til vitenskapelige publikasjoner omfatter artikler på NVI-nivå 1 og 2 registrert i NVA, samt vitenskapelige tidsskriftsartikler, litteraturgjennomganger, bøker og bokkapitler. Datagrunnlaget knyttet til Samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!* er ikke ferdigstilt og inngår derfor ikke i denne delen av analysen. Bibliometrien er produsert på en annen måte enn tidligere år, noe som kan medføre avvik. Overgangen fra CRISTIN til NVA har også ført til endringer i datagrunnlaget.

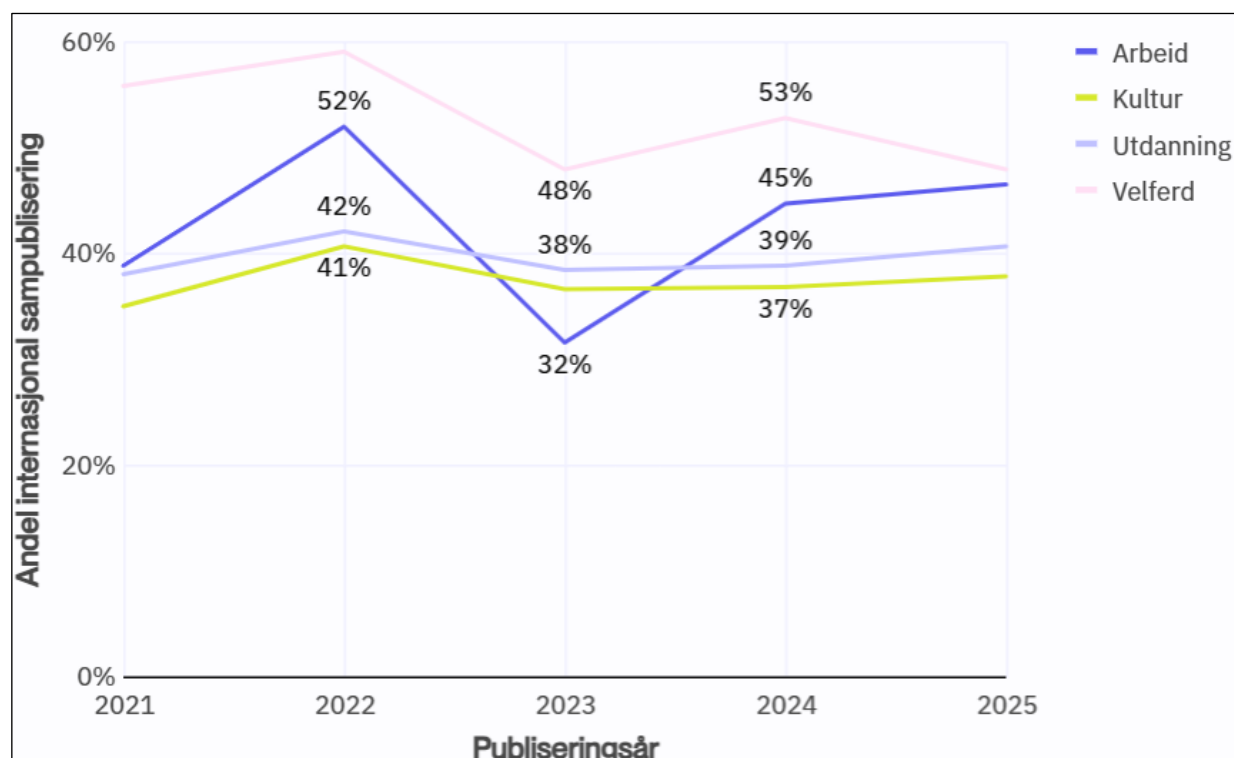
Publiseringsaktiviteten i NVA er gjennomgående høy i perioden, men utviklingen varierer mellom delporteføljene (Figur 7). Arbeid og Velferd har en nedgang i 2023, etterfulgt av oppgang. Kultur øker fram til 2024, men faller i 2025. Utdanning viser samlet sett en positiv utvikling i perioden, særlig fra 2022 og framover.

Figur 7 Antall vitenskapelige publikasjoner i NVA per delportefølje (publiseringsår) (2021–2025). Kilde: Nasjonalt vitenarkiv (NVA)

Figur 8 viser at andelen internasjonal sampublisering gjennomgående ligger på et relativt høyt nivå i delporteføljene, men med variasjon mellom områdene og mellom år. Velferd har gjennomgående den høyeste andelen internasjonal sampublisering, selv om andelen er noe lavere mot slutten av perioden. Delporteføljene Kultur og medier og Utdanning har en relativt lik og jevn utvikling gjennom perioden. Delporteføljen Arbeid viser de største svingningene fra år til år.

Variasjonen mellom år må også ses i sammenheng med hvor i prosjektløpet prosjektene befinner seg, ettersom det ofte registreres flest publikasjoner mot slutten av prosjektperioden og i perioden etter prosjektavslutning.

Figur 8 Andel internasjonal sampublisering per delportefølje (publiseringsår) (2021–2025). Prosent. Kilde: bibliometrisk datagrunnlag (NVA/WoS).

3.2.1.2.2 Formidling av forskning og faglig profil

Forskningen finansiert av porteføljen formidles gjennom rapporter, vitenskapelige artikler, fagbøker, lærebøker, bokkapitler, seminarer, foredrag, leserinnlegg og kronikker. Det rapporteres særlig om rapporter, notater, artikler og foredrag rettet mot prosjektets målgrupper. Andre resultatindikatorer er mindre utbredt. Dette gjelder særlig indikatorer knyttet til næringsliv, som nye eller forbedrede arbeidsprosesser og ny teknologi tatt i bruk.

Samfunnsvitenskap utgjør den største andelen av publikasjonene, med 83 %. Humaniora utgjør 11 % og har hatt en tydelig vekst i perioden. Det har også vært vekst i publikasjoner innenfor medisin og helsefag, samt matematikk, naturvitenskap og teknologi.

Publikasjonene fra delporteføljen Utdanning er i hovedsak knyttet til pedagogiske fag og er særlig relevante for utdanningssektoren. Arbeid, Kultur og medier og Velferd har en større faglig spredning.

Kultur og medier skiller seg ut ved at 57 % av publikasjonene er innenfor humaniora, mot 27 % innenfor samfunnsvitenskap. Her dominerer særlig språkvitenskapelige publikasjoner, noe som er i tråd med at språkfag er det humanistiske fagområdet som forekommer hyppigst blant prosjektene i porteføljen. I Arbeid og Velferd er fordelingen jevnere mellom samfunnsøkonomiske, sosiologiske og tverrfaglige samfunnsvitenskapelige publikasjoner.

3.2.1.2.3 Siteringsindeks

Porteføljen Velferd og utdanning har en høy andel prosjekter innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Disse fagområdene har generelt bedre dekning i Nasjonalt vitenarkiv (NVA) enn i den globale databasen Web of Science (WoS). Analysen inkluderer derfor ikke siteringsindikatorer eller

andel publikasjoner blant de 10 prosent mest siterte, fordi slike mål ville gitt et skjevt bilde av porteføljen.

3.2.1.2.4 Åpen tilgang

Åpen tilgang fremmer både forskningen og samfunnets bruk av resultater. Forskningsrådet krever derfor full og umiddelbar åpen tilgang til alle vitenskapelige publikasjoner fra prosjekter vi finansierer. Artikler skal gjøres tilgjengelige uten forsinkelse, med åpen lisens som tillater gjenbruk.

Data fra WoS og NVA viser at ca. 90 % av publikasjonene er tilgjengelig som *open access*, en økning fra ca 60 % i 2017. Samfunnsvitenskap har noe lavere andel enn medisin og helsefag, men begge fagområder har hatt økning siden kravet ble innført i 2021. Nasjonalt er kun 78 % åpent publisert, men også her har det vært en økning fra rundt 55 % i 2017.

3.2.1.2.5 Omtale i politiske dokumenter

Publikasjoner finansiert gjennom porteføljen inngår i kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming, noe som blant annet kommer til uttrykk gjennom siteringer i policydokumenter

Datagrunnlaget omfatter vitenskapelige artikler og oversiktsartikler fra Forskningsrådsfinansierte prosjekter i perioden 2015–2024. Totalt inngår 585 prosjekter med publikasjoner som har DOI, og disse har samlet produsert 4 389 publikasjoner. Av prosjektene har 55,2 prosent minst én publikasjon som er sitert i policydokumenter, noe som indikerer at en betydelig andel av forskningen bidrar til kunnskapsgrunnlaget for offentlige beslutninger.

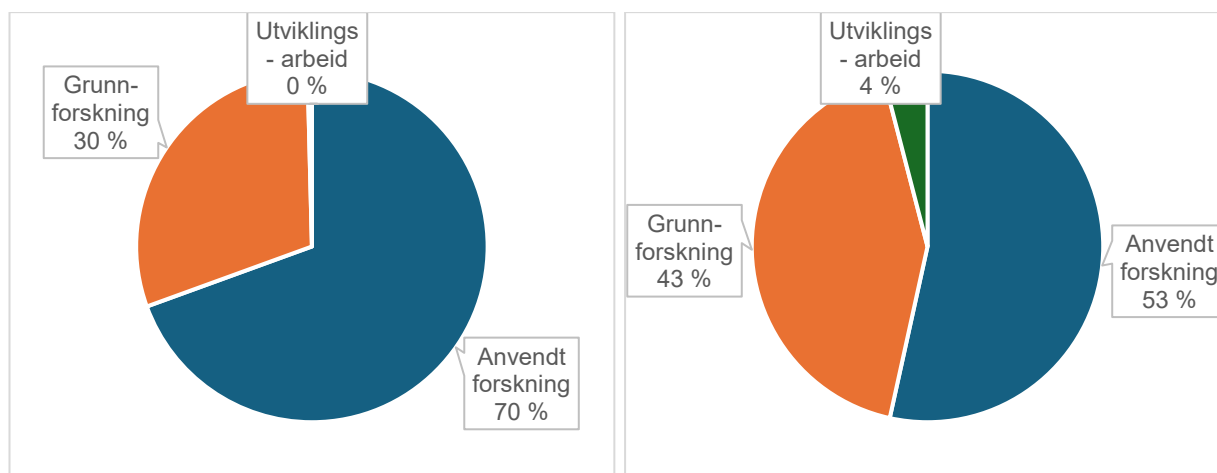
Siteringene forekommer i ulike typer policydokumenter, inkludert høringer, NOU-er og stortingsmeldinger. For eksempel viser analysen at 15 publikasjoner finansiert gjennom porteføljen er sitert i Meld. St. 28 (2024–2025) *Tro på framtida – uansett bakgrunn*, mens seks publikasjoner er sitert i NOU-en *Integration and trust*. Dette illustrerer at publikasjoner fra porteføljen inngår i kunnskapsgrunnlaget for sentrale politiske prosesser.

Samlet sett tyder funnene på at en betydelig del av forskningen finansiert gjennom porteføljen er relevant for politikkutforming og inngår i kunnskapsgrunnlaget for sentrale politiske prosesser.

3.2.1.3 **FoUol-Verdikjede og anvendelsesområder**

Porteføljeplanen for Velferd og utdanning understreker at porteføljestyret skal stimulere til grunnleggende og anvendt forskning og forskningsbasert innovasjon av høy kvalitet innenfor porteføljens ansvarsområder.

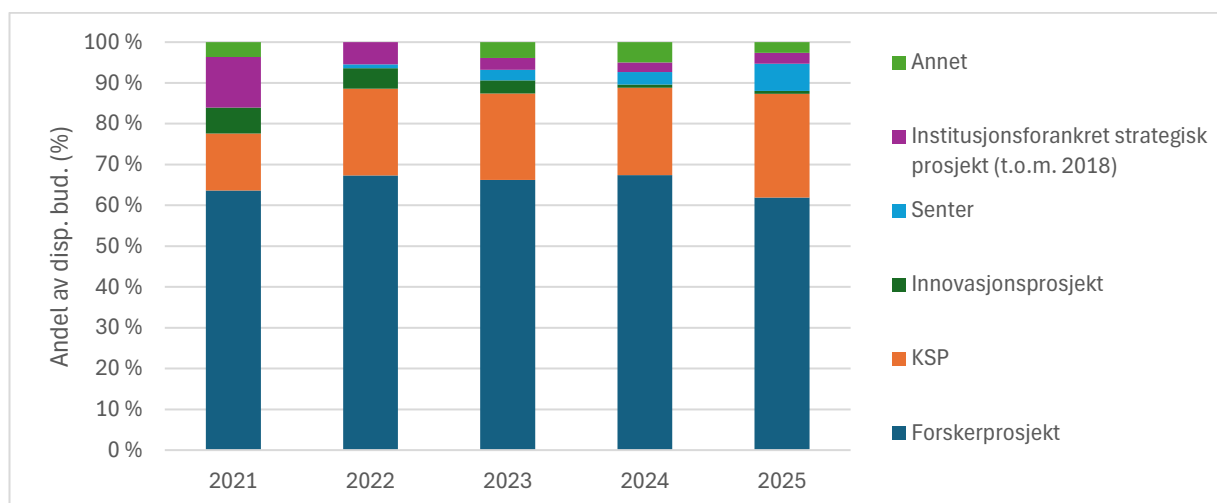
Porteføljen er i hovedsak finansiert av sektorpolitiske midler, og preges derfor av anvendt og handlingsrettet forskning (Figur 9). I 2025 var 70 % av porteføljestyrets egne investeringer merket som anvendt forskning, mens 30 % var grunnleggende forskning. Kultur og medier skiller seg ut ved at prosjektene kategoriseres hovedsakelig som grunnleggende forskning, men de fleste er en blanding, såkalt *strategisk grunnforskning*. Ser vi på Forskningsrådets samlede innsats på porteføljens områder, er fordelingen mellom grunnleggende og anvendt forskning jevnere, noe som hovedsakelig skyldes prosjekter finansiert gjennom Banebrytende forskning (FRIPRO og SFF).

Figur 9 Forskningsart i porteføljestyrets egne investeringer (til venstre) og i den samlede porteføljen (til høyre), (Forskningsrådet og EU), andel av finansiering (%) (2025). Kilde: Forskningsrådet.

3.2.1.4 Prosjekttyper

Figur 10 viser utviklingen i fordelingen mellom prosjekttyper finansiert av porteføljestyret i perioden 2021–2025. Forskerprosjekter utgjør hovedtyngden av investeringene gjennom hele perioden, mens kompetanse- og samarbeidsprosjekter (KSP) er den nest største kategorien. Innovasjonsprosjekter utgjør en liten andel og avtar mot slutten av perioden, mens investeringene i senter øker i 2025. Fordelingen gjenspeiler utlysningene og prioriteringene i perioden.

Figur 10 Søknadstyper i porteføljestyrets egne investeringer (andel av disponibelt budsjett) (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

Virkemiddelbruken varierer mellom delporteføljene. Utdanning har tradisjonelt benyttet et bredt spekter av virkemidler, mens kultur og medier i hovedsak har lyst ut midler til forskerprosjekter. Arbeid og velferd har primært satset på forskerprosjekter, samt KSP de siste årene. Det er potensial for å ta i bruk et bredere spekter av virkemidler, både innenfor og på tvers av delporteføljene.

I tillegg har porteføljen bidratt med midler til å samfinansiere utlysninger med andre porteføljer som ikke fremgår av figuren over. Porteføljen har blant annet over flere år satt av årlige midler til offentlig sektor-

ph.d. innen arbeid, utdanning og velferd. I 2025 ble det også øremerket midler til offentlig sektor-ph.d. innen likestilling og ikke-diskriminering.

I 2025 investerte porteføljestyret i underkant av 495 millioner kroner i 45 prosjekter, hvorav 21 var forskerprosjekter og 24 samarbeidsprosjekter (Tabell 3).

Tittel	Søknadstype	Innvilget	Tildelt beløp
Inntil 36 millioner kroner til samarbeidsprosjekter for forskning ved ingeniørutdanninger og økonomisk-administrative utdanninger	KSP	3	35 mill. kr
Inntil 73 millioner kroner til forskning ved lærerutdanningene	KSP	6	72 mill. kr
Inntil 30 millioner til samarbeidsprosjekt for å styrke forskning og forskerrekruttering i museene	KSP	5	30 mill. kr
Inntil 117 millioner kroner til forskning for bedre inkludering av barn og unge	KSP	10	116 mill. kr
Inntil 124 millioner kroner til forskning om velferdssamfunnets bærekraft	FP	10	120 mill. kr
Inntil 98 millioner til forskning for og om utdanningssektoren	FP Fornyelse	8	93 mill. kr
Inntil 30 millioner til forskning for og om utdanningssektoren	FP Tidlig karriere	3	29 mill. kr
Totalt		45	495 mill. kr

Tabell 3 Oversikt over porteføljestyrets utlysninger i 2025. Kilde: Forskningsrådet

Utlysningene i 2025 er i stor grad konsentrert rundt ansvarsområdene til de ulike delporteføljene. Enkelte utlysninger går imidlertid på tvers av delporteføljer: *Velferdssamfunnets bærekraft* omfatter Arbeid, Kultur og Velferd, mens *Inkludering av barn og unge* omfatter Velferd, Arbeid og Utdanning. I tillegg bidro porteføljen i 2025 til utlysninger utenfor egen portefølje, blant annet i Klima- og miljøporteføljens utlysning *Arealer under press* og i porteføljen Samisk kultur og samfunns utlysning *Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport*.

Det er rom for økt samarbeid om utlysninger, både på tvers av porteføljen og sammen med andre porteføljestyre. Slike utlysninger kan legge til rette for nytt samarbeid og gjøre det enklere å adressere komplekse utfordringer som krever kunnskap fra flere fagfelt. Relevante samarbeidsområder utenfor porteføljen er blant annet demokrati, klima, digitalisering og kunstig intelligens, samt helse.

3.2.1.5 Rekrutteringsstillinger

I perioden 2021–2025 har porteføljen finansiert 315 ph.d.-stipendiater. Antall årlige oppstarter har variert fra 47 i 2021 til 20 i 2025, med en topp i 2022 (70 stipendiater). I samme periode har porteføljen finansiert 171 postdoktorstillinger. Antall årlige oppstarter har her variert fra 38 i 2021 til 17 i 2025.

Samlet sett viser utviklingen en tydelig nedgang i antall nye rekrutteringsstillinger i perioden. Fra starten til slutten av perioden er antall årlige oppstarter mer enn halvert for begge stillingskategorier. Nedgangen i antall rekrutteringsstillinger kan blant annet henge sammen med at den økonomiske rammen i forskerprosjekter over tid har blitt svekket i realverdi, noe som kan ha redusert muligheten til å

inkludere ph.d.- og postdoktorstillinger i prosjektene. Det kan også skyldes at rekrutteringsstillinger ikke lenger er oppgitt som en prioritering i porteføljens utlysninger, slik det ble gjort tidligere.

[Forskningsrådets plan for rekruttering](#) fremhever at dette kun skal etterspørres i utlysninger på områder der det er dokumentert behov.

3.2.1.6 Kjønnssbalanse

Forskningsrådet skal fremme kjønnssbalanse og integrering av kjønnsperspektiver i forskning og innovasjon, både nasjonalt og internasjonalt. Formålet er å bidra til likestilling, styrke forskningskvaliteten ved å ivareta de beste forskertalentene, legge til rette for velfungerende forskningsmiljøer og sikre en bredde i perspektiver som styrker både forklaringskraft og utvikling av innovative løsninger. Siden 2022 har det vært krav om handlingsplaner for likestilling (Gender Equality Plans, GEP) på organisasjonsnivå for alle søkere og samarbeidspartnere ved kontraktsinngåelse.

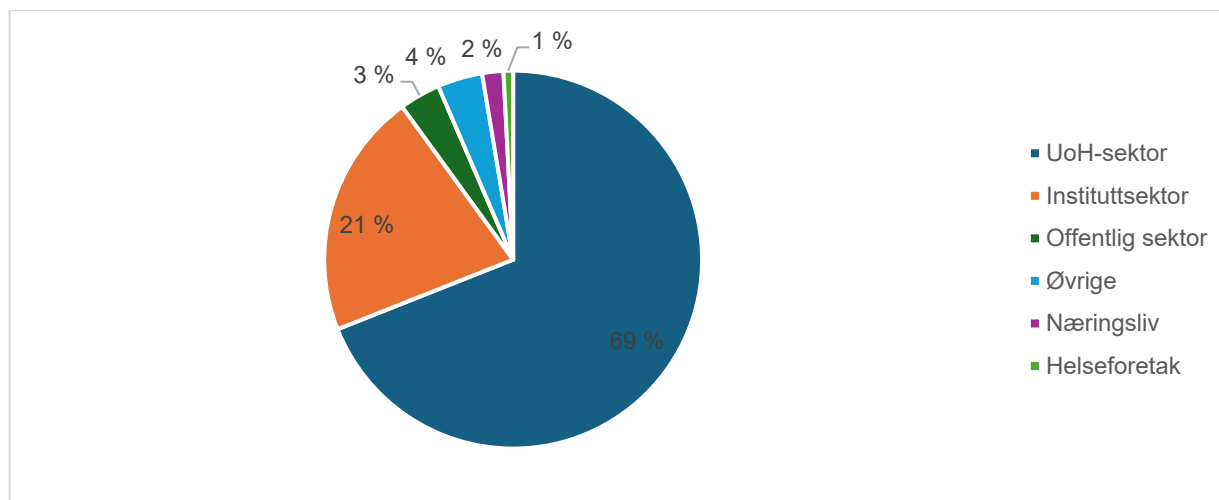
[Forskningsrådets plan for kjønnssbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold \(2025\)](#) slår fast at moderat kjønnskvotering fases ut som generell praksis. Samtidig tilsier målsettingen om kjønnssbalanse at porteføljestyret følger utviklingen og vurderer målrettede tiltak der det avdekkes vedvarende ubalanse.

I 2025 var kjønnsfordelingen blant prosjektledere i porteføljens egne investeringer 65 % kvinner og 35 % menn. Fordelingen varierer mellom delporteføljene, med høyest kvinneandel i delporteføljen Kultur og medier (67,5 %) og lavest i delporteføljen Arbeid (57 %). I den totale porteføljen er det også kvinnedominans blant prosjektledere (58 % kvinner og 42 % menn). Kvinneandelen har økt siden 2021, men økningen har vært mindre enn i porteføljens egne investeringer.

Det er også en kvinnedominans blant ph.d.-stipendiater i porteføljens egne investeringer, og denne har økt noe i perioden 2021–2025. Kvinneandelen blant postdoktorer er høy og relativt stabil. Samlet sett kan dette påvirke kjønnssbalansen blant prosjektledere over tid.

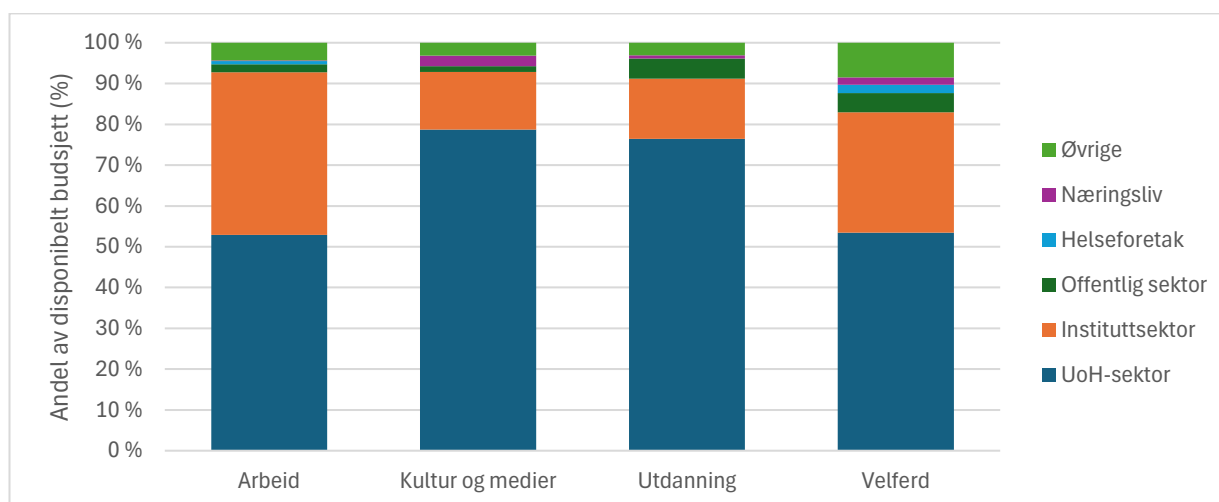
3.2.1.7 Sektor

Fordelingen av midler etter prosjektansvarlig sektor i 2025 (Figur 11) viser at universitets- og høyskolesektoren mottar 69 % av midlene. Instituttsektoren står for 21 %, mens resten fordeles på offentlig sektor, næringsliv, helseforetak og øvrige aktører. Denne fordelingen har vært relativt stabil over flere år og er som forventet. Den reflekterer at porteføljen som helhet består av flest forskerprosjekter. Disse treffer i hovedsak UH-sektoren, men også instituttsektoren, som i denne porteføljen i stor grad består av de nasjonale samfunnsvitenskapelige instituttene. Offentlig sektor har et stort antall prosjekter, særlig innenfor Offentlig sektor-ph.d. Disse har imidlertid mindre prosjektstørrelser og dermed lavere beløp per prosjekt. Næringslivet og helseforetak har ikke vært prioritert i utlysningene, og er derfor svakt representert.

Figur 11 Fordeling på prosjektansvarliges sektor, den samlede porteføljen (Forskningsrådet og EU), andel av disponibelt budsjett (%) (2025). Kilde: Forskningsrådet.

Fordelingen varierer mellom delporteføljene (Figur 12). Universitets- og høyskolesektoren er størst i alle, men andelen er ulik. I Kultur og medier og Utdanning utgjør denne sektoren en særlig høy andel (79 og 76 %), mens andelen er lavere i Arbeid og Velferd (53 %). Instituttsektoren har størst andel i Arbeid (40 %) og Velferd (30 %) og står for den minste andelen i Kultur og medier og Utdanning (14 og 15 %). Offentlig sektor er særlig representert i Utdanning og Velferd (5 %). Helseforetakene mottar midler hovedsakelig innenfor Velferd (2 %), og er nær fraværende i de øvrige delporteføljene. Næringslivet er best representert i Kultur og medier (3 %). Fordelingen mellom delporteføljene er som forventet og reflekterer utlysningene i perioden, og hvilke forskningsmiljøer og aktører som er aktive innenfor de ulike områdene.

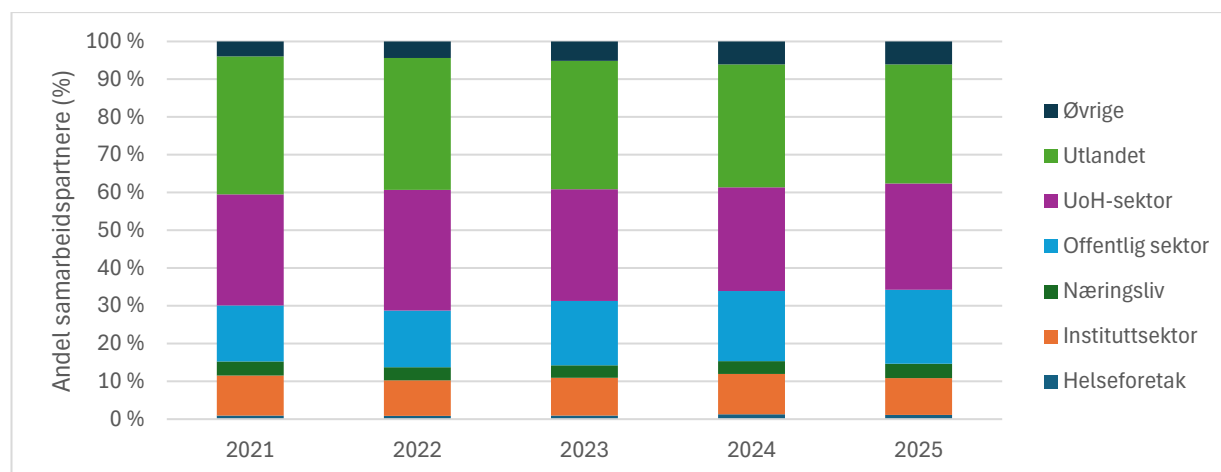
Figur 12 Fordeling på prosjektansvarliges sektor per delportefølje (Forskningsrådet og EU), andel av disponibelt budsjett (%) (2025). Kilde: Forskningsrådet

3.2.1.8 Nasjonalt samarbeid

Porteføljeplanen for Velferd og utdanning fremhever at porteføljen skal bidra til å styrke nasjonalt forskningssamarbeid. Dette har vært en tydelig prioritering i flere av porteføljens utlysninger. Antallet prosjekter med samarbeidspartnere har holdt seg relativt jevnt i perioden 2021-2025.

Figur 13 viser fordelingen av samarbeidspartnere i prosjektene i perioden 2021–2025. Universitets- og høyskolesektoren er den største gruppen blant de nasjonale samarbeidspartnere, og nivået har vært stabilt med mindre variasjoner. Instituttsektoren ligger også relativt stabil, mens samarbeid med offentlig sektor øker over tid. Samarbeid med næringslivet og helseforetak er gjennomgående lavt. Figuren viser også at internasjonale samarbeidspartnere («Utlandet») utgjør den største kategorien totalt, men med en gradvis nedgang mot slutten av perioden. Internasjonale samarbeidspartnere omtales nærmere under [Internasjonalt samarbeid](#).

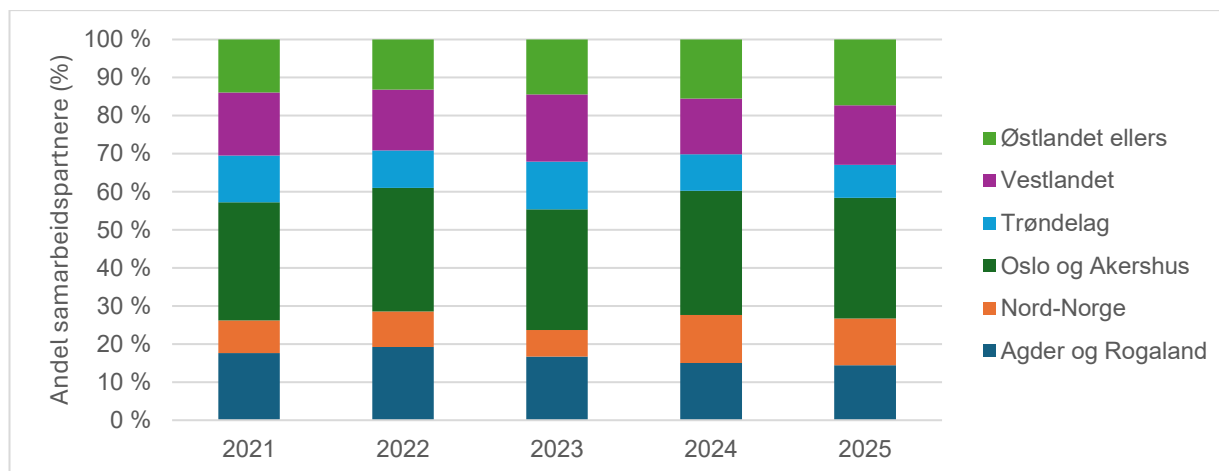

Figur 13 Samarbeidspartnere etter sektor i porteføljestyrets egne investeringer, andel i prosent (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet.

3.2.1.8.1 Geografisk fordeling av samarbeidspartnere

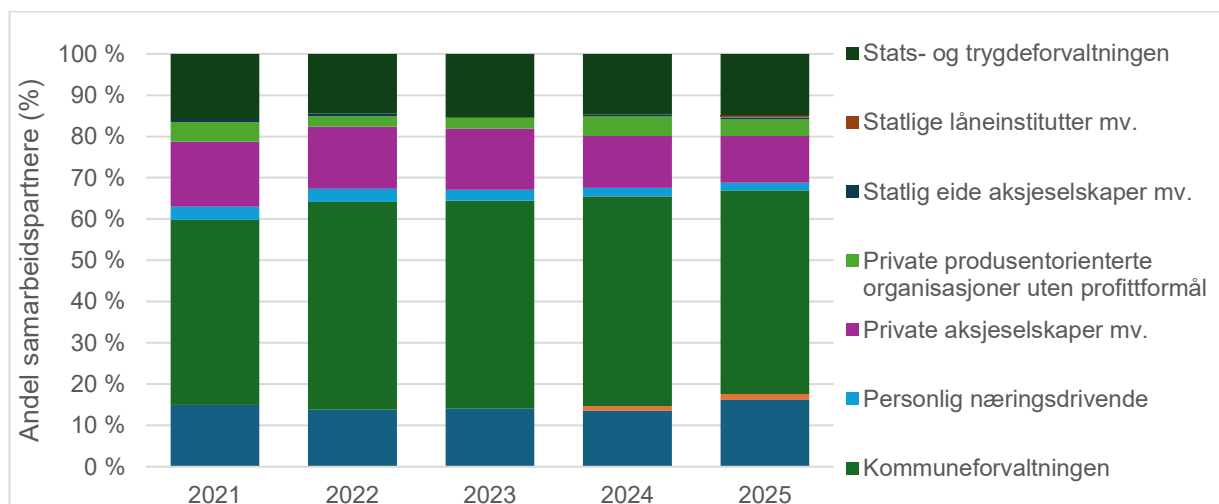
Når vi ser på samarbeidspartnere fra academia, vises en tydelig geografisk konsentrasjon. Oslo og Akershus opptre hyppigst, noe som henger sammen med at en stor andel av forskningsinstitusjonene er lokalisert her. Samtidig ser vi at de fleste samarbeid skjer innenfor samme landsdel, med noen få unntak, noe som peker mot et geografisk «samhold».

For samarbeidspartnere utenfor academia finner vi delvis et lignende bilde. Flest samarbeidspartnere finnes i Oslo og Akershus (Figur 14). Samtidig øker andelen samarbeidspartnere i Nord-Norge og Østlandet ellers mot slutten av perioden, mens Trøndelag har en svak nedgang de siste årene.

Figur 14 Fordeling av samarbeidspartnere regionalt (ikke forskningsorganisasjoner) i porteføljens egne investeringer. (2021-2025). Kilde: Forskningsrådet

Samarbeidspartnerne utenfor academia fordeler seg på ulike sektorer. Kommuneforvaltningen utgjør den klart største andelen i perioden (Figur 15). Dette er som forventet og skyldes særlig deltakelsen av skoler og skole- og barnehageeiere i prosjekter under delporteføljen Utdanning, samt sosialtjeneste og barnevern under Velferd

Figur 15 Sektortilhørighet samarbeidspartnere - utenfor forskningssektor (2021-2025). Kilde: Forskningsrådet

3.2.1.9 Internasjonalt samarbeid

Porteføljepåplanen fremhever internasjonalt samarbeid som et virkemiddel for fornyelse og høy kvalitet. Dette har også vært en prioritering i en rekke av porteføljens utlysninger i perioden.

Porteføljestyret skal bidra til at norske forskere samarbeider internasjonalt og deltar i konkurransearenaer som Horisont Europa. Porteføljestyret skal også arbeide for å styrke samspillet mellom det nasjonale og internasjonale forskningssystemet.

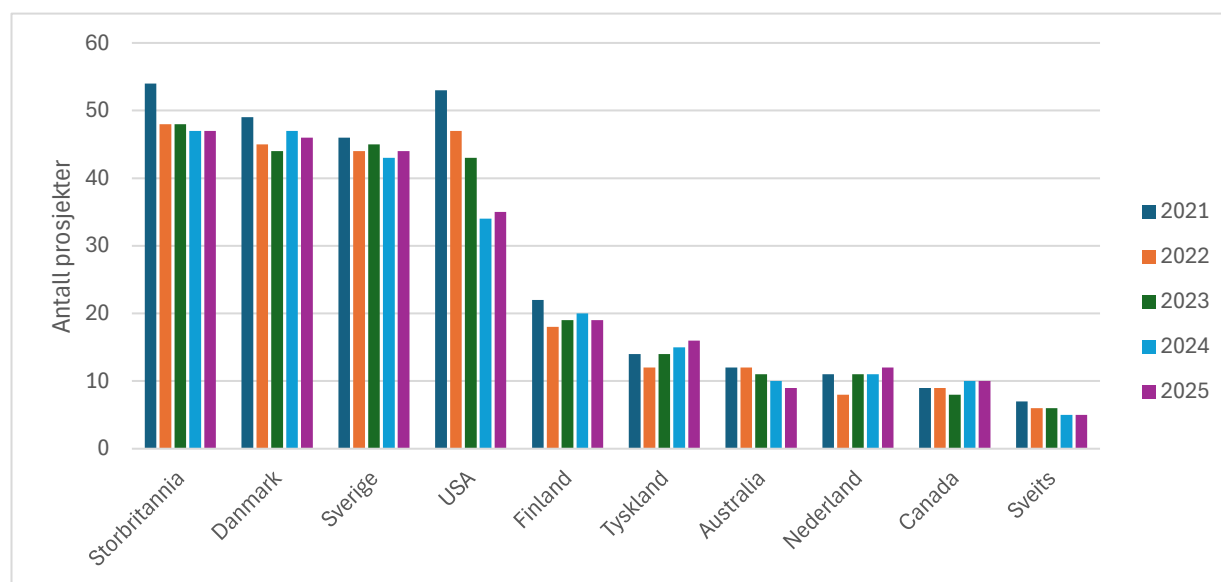

Internasjonalisering belyses i analysen gjennom formelle samarbeidspartnere, internasjonal sampublisering, forskermobilitet, deltagelse og resultater på internasjonale konkurransearenaer samt samspillet mellom nasjonal og europeisk finansiering.

3.2.1.9.1 Samarbeidspartnere

I 2025 hadde 46 % av prosjektene i porteføljestyrets egne investeringer internasjonale samarbeidspartnere. Dette er en svak økning fra 2021, da andelen var 44 %. Det er verdt å merke seg at noe internasjonalt samarbeid ikke fanges opp i statistikken, da samarbeid i økende grad inngås med enkeltforskere fremfor institusjoner. Dette kan blant annet henge sammen med at flere internasjonale universiteter nå stiller krav om økonomisk kompensasjon for formelt samarbeid, noe som gjør avtaler med enkeltforskere mer gjennomførbare innenfor rammene av prosjektbudsjettene.

Figur 16 viser at prosjektene i porteføljens egne investeringer primært har formelle samarbeidsavtaler med forskningsmiljøer i Nord-Europa og Nord-Amerika. De vanligste samarbeidslandene er Storbritannia, Danmark, Sverige og USA. Det forekommer også relativt hyppig samarbeid med partnere fra Finland og Tyskland, mens samarbeid med Australia, Nederland, Canada og Sveits er noe mindre vanlig. Mønsteret har vært relativt stabilt over tid, men med enkelte variasjoner. Særlig har det vært en nedgang i samarbeidet med partnere i USA i den aktuelle perioden. Årsaken til denne nedgangen er usikker, men det kan ha sammenheng med økte juridiske og økonomiske krav til samarbeidsavtaler, samt en mulig dreining mot mindre formaliserte samarbeidsformer. Figuren viser kun de ti mest vanlige samarbeidslandene.

Figur 16 De ti største samarbeidslandene i porteføljestyrets egne investeringer (2021-2025). Kilde: Forskningsrådet.

3.2.1.9.2 Utenlandsopphold og gjesteforskerstipend

Forskningsrådet har løpende utlysninger av utenlandsopphold for stipendiater. Tidligere lyste porteføljestyrene ut egne midler til utenlandsopphold for prosjektledere og forskere, samt gjesteforskeropphold for internasjonale samarbeidspartnere. Disse midlene utlyses ikke lenger, og slike

opphold må nå i større grad planlegges og inkluderes i den opprinnelige prosjektsøknaden. Antall utenlandsopphold i prosjektene porteføljen finansierer har økt noe i perioden, fra 6 i 2021 til 16 i 2025. Dette omfatter både stipendiater og andre prosjektdeltakere. De fleste oppholdene skjer i USA, Storbritannia og Danmark, men det finnes også eksempler på opphold i land som Costa Rica og Nepal. Varigheten varierer fra 1 til 12 måneder, men majoriteten er på mellom 3 og 6 måneder.

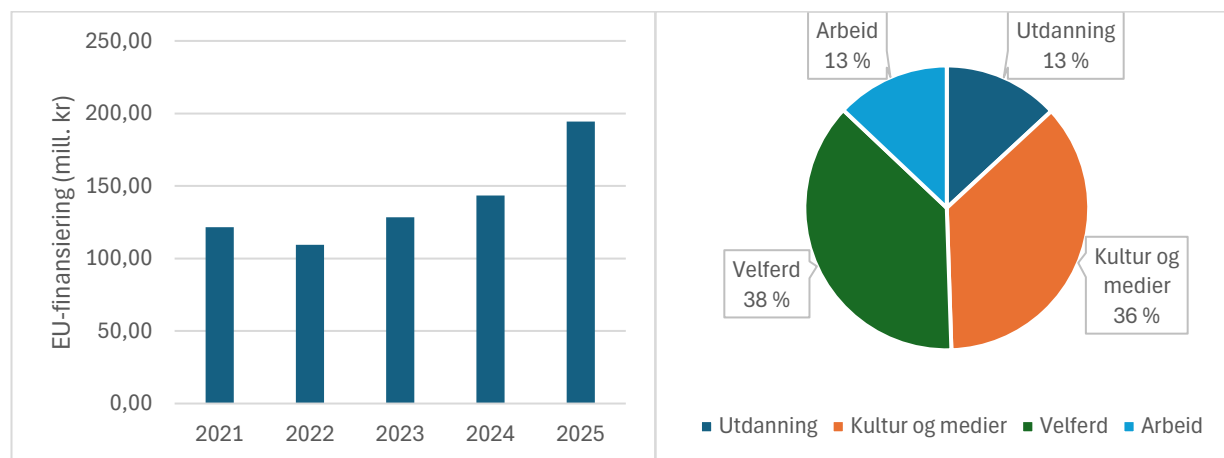
Gjesteforskerstipend har ligget stabilt på rundt 8–10 per år i prosjektene finansiert av porteføljen. Det var derimot ingen gjesteforskere i 2025. De fleste gjesteforskerne har kommet fra USA, Danmark og Tyskland. Delporteføljen Kultur og medier har hatt flest gjesteforskeropphold i perioden.

3.2.1.9.3 Horisont Europa

I perioden 2021–2025 har EU-finansiering utgjort mellom 8 og 17 % av porteføljens totale investeringer som vist i Tabell 1. De fleste prosjektene er finansiert gjennom klynge 2 - Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn, eller ERC i Horisont Europa.

Som vist i Figur 17 har beløpet variert i perioden, med en topp i 2025. Figuren til høyre viser at den største andelen av EU-bevilgningene er knyttet til delporteføljen Velferd, tett fulgt av Kultur og medier. Delporteføljen Arbeid har hatt størst prosentvis vekst i EU-finansiering i perioden, men dette må ses i sammenheng med et svært lavt utgangspunkt i 2021. De øvrige delporteføljene har en mer moderat økning fra et allerede høyere nivå.

Horisont Europa blir også omtalt under [Samspill mellom nasjonal og europeisk finansiering](#).

Figur 17 EU-finansiering for porteføljen (venstre) og per delportefølje (høyre), (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

3.2.1.9.4 NordForsk og CHANSE

Porteføljen bidrar også til internasjonale konkurransearenaer som ikke inngår i tallene for EU-finansiering. Den har blant annet medvirket til utlysninger gjennom *NordForsk*, et nordisk samarbeid om forskningsfinansiering, med gode resultater:

- **Welfare among Children and Young People in the Post-Pandemic Nordic (2022):** Porteføljen bidro med 12 mill. kr. Norske forskere deltar i syv av åtte finansierte prosjekter, og leder to av dem. Totalt mottar norske miljøer nesten 25 mill. kr.

- **Education for Tomorrow (2012-2025):**
Forskningsrådet har bidratt med 26 mill. kr til programmet. Tre av 11 prosjekter ledes fra Norge, deriblant det siste prosjektet som ble finansiert - Nordic Centre of Excellence QUINT.
- **Fremtidens arbeidsliv (2022–2025):**
Porteføljen har bidratt med 13,04 mill. kr til den første, og så langt eneste utlysningen, under programmet. Fire av fem prosjekter har norsk deltakelse, hvorav to ledes fra Norge.
- **Migration and Integration in the Nordic and Baltic Region (2024-2029):**
Forskningsrådet bidro med over 20 mill. kr, hvorav porteføljen sto for 17 mill. Fire av syv prosjekter ledes fra Norge, og norske forskere deltar i ytterligere to. Totalt mottar norske miljøer rundt 30 mill. kr.

Utover Nordforsk har porteføljen også deltatt i utlysninger under *CHANSE - Collaboration of Humanities and Social Sciences in Europe*, et europeisk samarbeid som støtter tverrfaglig forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Porteføljen har bidratt med ca. 10 mill. kr til to prosjekter.

3.2.1.10 Samspill mellom nasjonal og europeisk finansiering

Porteføljeplanen fremhever at porteføljestyret skal arbeide for å sikre godt samspill mellom nasjonal og internasjonal finansiering, særlig Horisont Europa. Et slikt samspill kan innebære at Forskningsrådets midler kvalifiserer til og/eller komplementerer europeisk finansiering, at det bidrar med nasjonale midler inn i europeiske konkurransearenaer, og at innhold og tidspunkt for nasjonale utlysninger vurderes i lys av internasjonale utlysninger.

Det er ikke systematisk dokumentert i hvilken grad finansiering fra porteføljen bidrar til EU-finansiering, eller omvendt. Det finnes likevel enkelte erfaringsbaserte eksempler på overlapp mellom nasjonalt finansierte prosjekter og miljøer og EU-finansiering, som kan indikere en kobling. Samtidig kan dette også reflektere at det er stort tematisk overlapp mellom norske og europeiske prioriteringer innenfor porteføljens ansvarsområder. Klynge 2 i Horisont Europa er et eksempel på dette.

Norske miljøer gjør det godt i Horisont Europa innenfor porteføljens ansvarsområder. I perioden 2021–2025 oppnådde Norge en gjennomsnittlig suksessrate på 19 % i klynge 2, sammenlignet med 14,5 % for klyngen som helhet. Den norske returraten i klynge 2 var 2,8 %, noe som er i tråd med [regjeringens strategi for norsk deltakelse i Horisont Europa](#). Norske samfunnsvitenskapelige og humanistiske miljøer hevder seg også godt i ERC.

EU-finansiering utgjør likevel en begrenset andel av porteføljens totale investeringer (8–17 % i perioden 2021–2025). Dette tilsier at det fortsatt er behov for nasjonale investeringer på områder der EU tilbyr relevante finansieringsmuligheter. Samtidig bør porteføljen følge utviklingen i europeiske prioriteringer tett og vurdere behovet for tematisk komplementaritet.

Fra 2026 deltar porteføljen med nasjonale midler i det nye europeiske partnerskapet Resilient Cultural Heritage (RCH), og fra 2027 i partnerskapet Social Transformations and Resilience (STR). Deltakelse i disse partnerskapene kan legge til rette for sterkere koblinger mellom nasjonal og europeisk finansiering. Tidspunkt og innretning på nasjonale utlysninger kan med fordel vurderes i lys av dette.

Samlet sett er det krevende å vurdere samspillet mellom nasjonal og europeisk finansiering i porteføljen, som følge av et begrenset kunnskapsgrunnlag. Det er et potensial for å tydeliggjøre hva samspill innebærer, hvordan det best kan dokumenteres og følges opp strategisk. Ved inngangen til et nytt europeisk rammeprogram kan dette bli særlig relevant, ettersom det ikke er gitt at nasjonale og europeiske prioriteringer innenfor porteføljens ansvarsområder vil utfylle hverandre i like stor grad.

3.2.2 Delporteføljer og samfunnsoppdrag

Delkapittelet beskriver utviklingen i omfang, finansiering og tematisk og faglig tyngdepunkt i hver delportefølje. Relevant innsats for samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!* omtales også.

3.2.2.1 Delportefølje Arbeid

3.2.2.1.1 Prosjekter og investeringer

Delporteføljen Arbeid er den minste av de fire delporteføljene. I 2025 omfattet den 197 prosjekter, med en samlet investering på 243,6 mill. kr.

Utviklingen i perioden 2021–2025 (Tabell 4) viser moderate svingninger både i antall prosjekter og disponibelt budsjett. Etter en økning frem til 2023 har antallet prosjekter ligget stabilt i 2024 og 2025. Budsjettet økte frem til 2023, falt i 2024 og tok seg opp igjen i 2025. Samtidig har EU-finansiering økt gjennom perioden, både i antall prosjekter og i finansiering. Endringene i EU-delen er prosentvis store, men nivåene er fortsatt relativt små i absolutte tall.

Utviklingen følger ellers i hovedsak den generelle utviklingen i Forskningsrådet som forklart under 3.2, men med en økning i investeringsnivået i 2025 som blant annet kan knyttes til økt EU-finansiering.

	Antall prosjekter			Mill. kr		
	FR	EU	Totalt	FR	EU	Totalt
2021	174	4	178	186,3	3,1	189,4
2022	173	8	181	230,6	3,7	234,3
2023	187	15	202	240,0	13,9	254,0
2024	175	22	197	181,9	32,1	213,9
2025	170	27	197	195,0	48,6	243,6

Tabell 4 Utvikling i antall prosjekter og investeringer i delporteføljen Arbeid (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

Som nevnt under punkt 3.2 kommer investeringene i delporteføljen fra flere porteføljestyre. Den største andelen kommer fra porteføljestyret (116,5 mill. kr i 2025), etterfulgt av porteføljestyret for Helse (26,7 mill. kr), og Banebrytende forskning (24,3 mill. kr). Dette gir porteføljestyret for Velferd og utdanning stor mulighet til å styre og prioritere utviklingen på feltet, ettersom en mindre andel av bevilgningene skjer i andre porteføljestyre.

EU-finansiering utgjør 20 % av den samlede innsatsen i delporteføljen, som er den høyeste andelen blant delporteføljene. Veksten i EU-finansierte prosjekter fra 2021 til 2025 har særlig kommet innenfor Klynge 1 – Helse og Klynge 2 – Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn i Horisont Europa.

Utlysninger i perioden 2021-2025

Porteføljens utlysninger i perioden 2021-2025 med relevans for delporteføljen Arbeid har hatt som mål å styrke forskningskvalitet, kapasitet og kompetanse for et velfungerende og omstillingsdyktig arbeidsliv og arbeidsmarked. Det dominerende virkemiddelet har vært forskerprosjekter, etterfulgt av samarbeidsprosjekter samt investeringer i offentlig sektor-ph.d. Det er gjennom hele perioden lagt vekt på tverrfaglighet, brukermedvirkning der formålstjenlig, nasjonale og internasjonale samarbeid og relevans for politikk og praksisfelt. Innsatsen er realisert gjennom både tematisk åpne og mer spissede utlysninger.

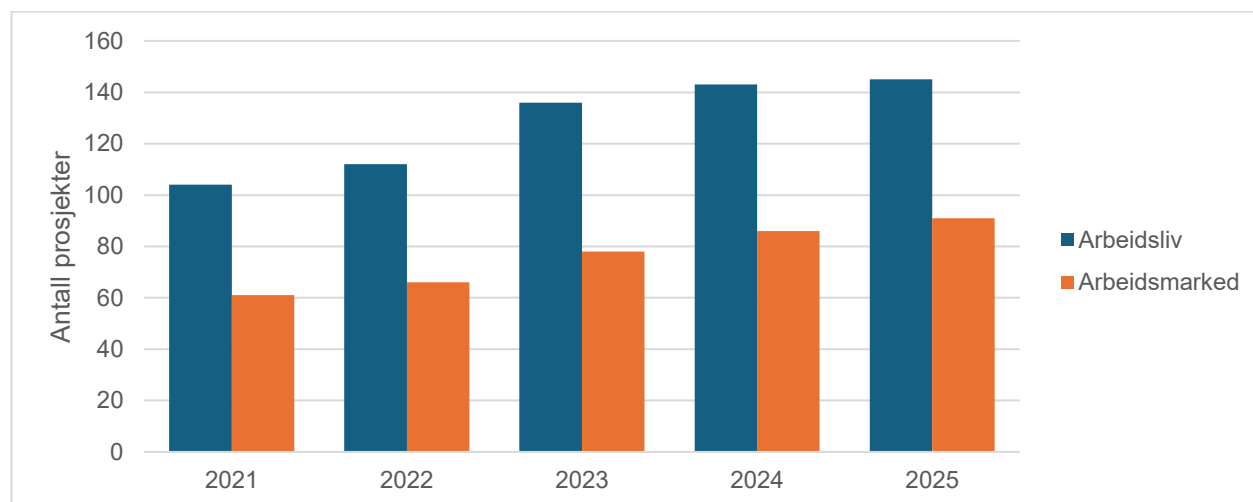

De åpne utlysningene har lagt til rette for forskning i bredden av arbeidsfeltet og for sektorovergrepene problemstillinger, også i samarbeid med andre porteføljestyre som porteføljestyret for helse. Dette har bidratt til forskning om arbeid i sammenheng med blant annet helse, utdanning, inkludering, levekår og velferdstjenester.

De mer spissede utlysningene har særlig vært rettet mot områder med svakere forskningsdekning eller strategisk betydning, herunder effekt- og tiltaksforskning, klimaomstilling, kompetanse, inkludering av utsatte grupper og rettsvitenskapelige perspektiver. Det har også vært en økende prioritering av samarbeid mellom forskningsmiljøer og brukere, særlig med offentlig sektor og interesseorganisasjoner.

3.2.2.1.2 Tematiske områder

Delporteføljen Arbeid omfatter forskning og innovasjon fordelt på to hovedområder: arbeidsliv og arbeidsmarked. Som vist i Figur 18 utgjør Arbeidsliv det største temaområdet i delporteføljen, men flere prosjekter berører begge områder. Antallet prosjekter har økt jevnt de siste årene. Økningen i perioden er delvis resultat av at problemstillinger innen arbeidsmarked- og arbeidslivsforskning er blitt prioritert gjennom egne utlysninger siden spesielt 2022.

Figur 18 Tematisk inndeling av prosjekter i delporteføljen Arbeid (Forskningsrådet og EU) (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

Prosjektene i arbeidsporteføljen er i stor grad sektorovergrepene og analyserer problemstillinger i skjæringspunktet mellom arbeid, utdanning, helse og velferdstjenester. Omstilling er en gjennomgående dimensjon, og både tematiske prioriteringer og projektklassifisering bidrar til betydelige overlapp mellom arbeidslivs- og arbeidsmarkeds perspektiver. Det er også et betydelig overlapp mellom delporteføljen Arbeid og Velferd. Dette gjelder særlig problemstillinger knyttet til organisering av og samspill med arbeids- og velferdstjenestene, migrasjon og integrering, samt familie og oppvekst.

Nedenfor oppsummeres sentrale trekk i prosjektene som finansieres under hvert temaområde av portefølestyret:

- **Arbeidsliv:** Prosjektene innenfor denne kategorien har en tydelig tyngde på inkludering og deltakelse i arbeid. En stor andel analyserer barrierer og drivere for arbeidsdeltakelse, særlig knyttet til integrering, helse og ulike livsfaser. Det er også betydelig forskning på arbeidsforhold,

organisering og arbeidsmiljø, inkludert hvordan teknologiske og institusjonelle omstillinger påvirker arbeidets innhold og rammer. Flere prosjekter retter seg mot arbeidslivets institusjoner og aktører, inkludert arbeids- og velferdstjenestene, trepartssamarbeidet og regulering av arbeidslivet. Utdanning, kompetanse og helse inngår som sentrale forklaringsfaktorer i mange av studiene. Sentrale populasjoner er arbeidstakere og arbeidsgivere generelt, og særlig unge og personer med innvandrerbakgrunn er viktige målgrupper.

- **Arbeidsmarked:** Prosjektene analyserer arbeidsmarkedets struktur, virkemåte og utvikling over tid. Et sentralt tema er hvordan omstillinger, særlig knyttet til teknologi, reformer og økonomiske rammebetingelser, påvirker sysselsetting, etterspørsel etter arbeidskraft og inntektsfordeling. Flere prosjekter undersøker også lønnsdannelse og ulikhet i arbeidsmarkedet, samt samspillet mellom institusjoner, reguleringer og økonomiske insentiver. Sammenhenger mellom utdanning, kompetanse og arbeidsmarked står sentralt, blant annet gjennom forskning på rekrutteringsutfordringer, kompetansebehov og overganger mellom utdanning og arbeid. Inkludering og ulikhet er også sentrale temaer, ofte belyst i sammenheng med kjønn, helse og utdanning. Arbeidsmarkedet analyseres også i flere prosjekter i sammenheng med velferdsordninger, familie og demografiske forhold.

Utover Velferd og utdanning er porteføljestyret for Helse en viktig bidragsyter, med investeringer i forskning og innovasjon knyttet til blant annet sentrale sammenhenger mellom arbeid og helse på individnivå, tjenesteforskning og arbeidsmiljø og vilkår i helse- og omsorgssektoren. Videre har porteføljestyret for Energi og transport et særskilt ansvar for arbeidsmiljø og sikkerhet i petroleumssektoren.

3.2.2.1.3 Kartlegginger

To kunnskapsoppsummeringer er særlig relevante for delporteføljen: *Arbeidsmiljø og arbeidshelse – en forenklet kunnskapsoversikt* (OsloMet, 2023) og *Arbeids- og velferdstjenestene: En forenklet kunnskapsoversikt over arbeidsinkluderingsystemet* (OsloMet, 2023). Begge er gjennomført på oppdrag fra Forskningsrådet.

Rapporten om arbeidsmiljø og arbeidshelse viser en positiv utvikling i antall publikasjoner nasjonalt i perioden 2012–2022, særlig internasjonale fagfellelvurderte artikler. Samtidig peker rapporten på svakere forskningsdekning når det gjelder blant annet sammenhenger med trepartssamarbeid og medvirkning, jobbsikkerhet, regulering og lovverk.

Rapporten om arbeids- og velferdstjenestene viser at forskning om arbeidsinkluderingsystemet også har økt i perioden. Den beskriver et felt med god tematisk bredde, men at det er relativt lite forskning om blant annet arbeidsgiveres rolle i innsatsen for å inkludere flere i arbeid.

3.2.2.1.4 Underrepresenterte temaer

Porteføljen er godt innrettet mot sentrale problemstillinger knyttet til inkludering og deltakelse i arbeid, arbeidslivets organisering og omstilling, samt samspillet mellom arbeid, utdanning, helse og velferd. Dette gir et godt grunnlag for å belyse komplekse og sektorovergripende samfunnsutfordringer.

Samtidig peker både kunnskapsoppsummeringer, forventninger fra AID og gjennomganger av prosjektporteføljen på områder som med fordel kan styrkes. Dette gjelder blant annet forskning på lovverk, reguleringer og rettslige rammer i bredden av arbeidslivsfeltet, samt forskning for et trygt og seriøst arbeidsliv, inkludert tilknytningsformer, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping.

Det er også behov for å styrke kompetanse- og utdanningsperspektiver knyttet til sysselsetting og arbeidskraftsbehov, inkludert kompetanseutvikling på arbeidsplassen og i arbeidslivet (jf. også [NOU](#)

[2025:1 Felles ansvar, felles gevinst](#)). I forlengelsen av dette fremstår også arbeidsplassnære studier og forskning om arbeidsgiveres rolle i inkludering og forebygging av frafall som områder med potensial for videre utvikling.

Teknologi og omstilling er godt representert i porteføljen, men få prosjekter retter seg spesifikt mot hvordan kunstig intelligens påvirker arbeidstakere, arbeidsplasser og arbeidsliv. Tilsvarende gjelder kulturelle og sosiale perspektiver på arbeid, herunder analyser av arbeidets mening, motivasjon og normer, samt internasjonale perspektiver og komparative tilnærminger.

3.2.2.1.5 Faglig fordeling

Som beskrevet under punkt 3.2.1.1 er delporteføljen Arbeid dominert av samfunnsvitenskapelig forskning. I 2025 var 62 % av prosjektene merket med samfunnsvitenskap. Innenfor dette området er det stor faglig spredning, med økonomi, sosiologi og psykologi blant de største fagene.

Økonomi skiller seg særlig ut. Faget utgjør om lag 25 % av prosjektene, men mottar 38 % av de bevilgede midlene. Dette henger sammen med lavere grad av tverrfaglighet; rundt 40 % av prosjektene merket med økonomi er monofaglige.

Blant øvrige fagområder er 21 % av prosjektene merket med medisin og helsefag, 8 % med teknologi, og 5 % med humaniora.

Utlysninger rettet mot arbeidsforskning har i flere omganger etterspurt rettsvitenskap for å møte kapasitets- og kompetansebehov knyttet til lovverk og reguleringer. Antallet prosjekter med rettsvitenskapelige perspektiver er økende, men fortsatt lavt, med fem prosjekter i 2025.

Humanistiske perspektiver er også svakt representert i delporteføljen. Dette gjelder blant annet forskning som belyser arbeidslivets etiske utfordringer, historiske utviklingstrekk, eller kulturelle og kommunikative aspekter ved inkludering og mangfold. De to kunnskapsoppsummeringene fra OsloMet (2023) viser tilsvarende lav representasjon av humaniora i den nasjonale forskningen på områdene arbeidsmiljø, arbeidshelse og arbeidsinkludering.

Kunnskapsoppsummeringene peker også på et potensial for sterkere samarbeid mellom samfunnsvitenskapelige og helsefaglige miljøer. Helse inngår som en viktig forklarings- og utfallsvariabel i bredden av arbeidslivsforskningen, men gjennomgangene tyder på at samspillet kan styrkes.

3.2.2.2 Delportefølge Kultur og medier

3.2.2.2.1 Prosjekter og investeringer

Delporteføljen Kultur og medier er den største av de fire delporteføljene. I 2025 omfattet den 387 prosjekter med en samlet investering på 447,6 mill. kroner. Antall prosjekter økte svakt fra 2024 til 2025, etter flere år med nedgang. Samtidig ble det totale investeringsnivået redusert med 6,5 %, en nedgang som bare delvis ble kompensert av økt EU-finansiering (Tabell 5). Utviklingen følger i hovedsak den generelle utviklingen i Forskningsrådet, som beskrevet i avsnitt 3.2.

	Antall prosjekter			Mill. kr		
	FR	EU	Totalt	FR	EU	Totalt
2021	365	76	441	367,7	57,1	424,8
2022	345	67	412	479,5	47,0	526,5
2023	343	59	402	481,3	53,4	534,7
2024	334	44	378	425,1	53,8	478,9
2025	345	42	387	374,0	73,5	447,6

Tabell 5 Utvikling i antall prosjekter og investeringer i delporteføljen Kultur og medier (2021–2025) Kilde: Forskningsrådet.

Et sentralt trekk ved delporteføljen er at en stor andel av midlene kanaliseres gjennom andre porteføljestyrer. I 2025 gjaldt dette hele 62 % av investeringene i delporteføljen, hovedsakelig gjennom Banebrytende forskning (FRIPRO). Denne tendensen har vært stabil over tid. Det innebærer at en betydelig del av prioriteringene på feltet skjer utenfor porteføljestyrets direkte styring, noe som begrenser handlingsrommet for strategisk utvikling og gjør det mer krevende å analysere den samlede innsatsen.

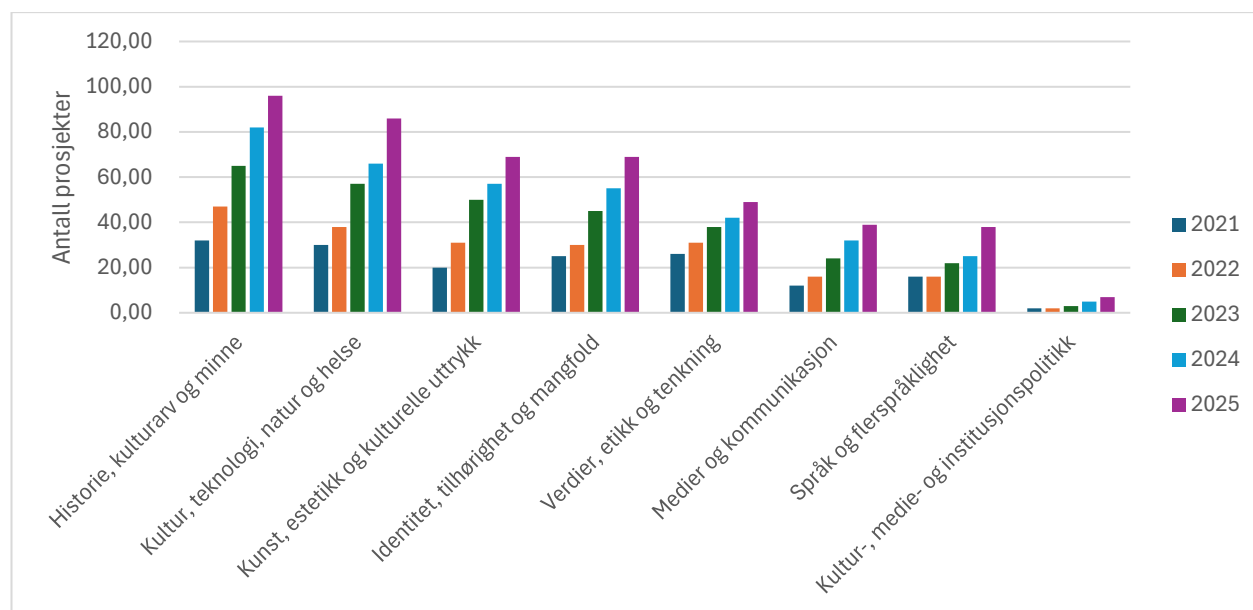
Porteføljestyrets egne investeringer utgjorde 22 % av totalen i 2025. EU-finansiering sto for 16 %, en økning fra om lag 10–11 % i de foregående årene. Midlene kommer i hovedsak fra ERC og klynge 2 i Horisont Europa.

3.2.2.2.2 Tematiske områder

Delpordeføljen dekker et bredt spekter av forskningstemaer og er delt inn i åtte hovedområder, som vist i Figur 19. Temainndelingen er revidert sammenlignet med tidligere analyser for å gi en mer presis og dekkende beskrivelse av bredden i kultur- og medieforskningen.

Den nye kategoriseringen er benyttet for alle prosjekter med oppstart i 2021–2025. Prosjekter med oppstart før 2021 er ikke inkludert i figuren, selv om de fortsatt kan være aktive i analyseperioden. Figuren gir derfor ikke et fullstendig bilde av delporteføljen i de tidligste årene, og den observerte økningen i de fleste kategorier skyldes i stor grad overgangen til det nye merkesystemet snarere enn reell vekst i antall prosjekter.

De nye temakategoriene varierer i bredde og omfang, og det er ikke et mål at de skal være like store. Enkelte prosjekter inngår også i flere kategorier. Figuren gir likevel et pålitelig bilde av den relative fordelingen mellom temaområdene, som er forholdsvis stabil over tid.

Figur 19 Tematisk inndeling av prosjekter i delporteføljen Kultur og medier (Forskingsrådet og EU), prosjekter med oppstart i perioden 2021–2025. Kilde: Forskningsrådet

Nedenfor oppsummeres sentrale trekk ved hvert tema i 2025, inkludert hvilke porteføljer som i hovedsak finansierer prosjektene ($\geq 15\%$). Dette er også illustrert i Figur 20. Flertallet av prosjektene i alle temakategorier er forskerprosjekter.

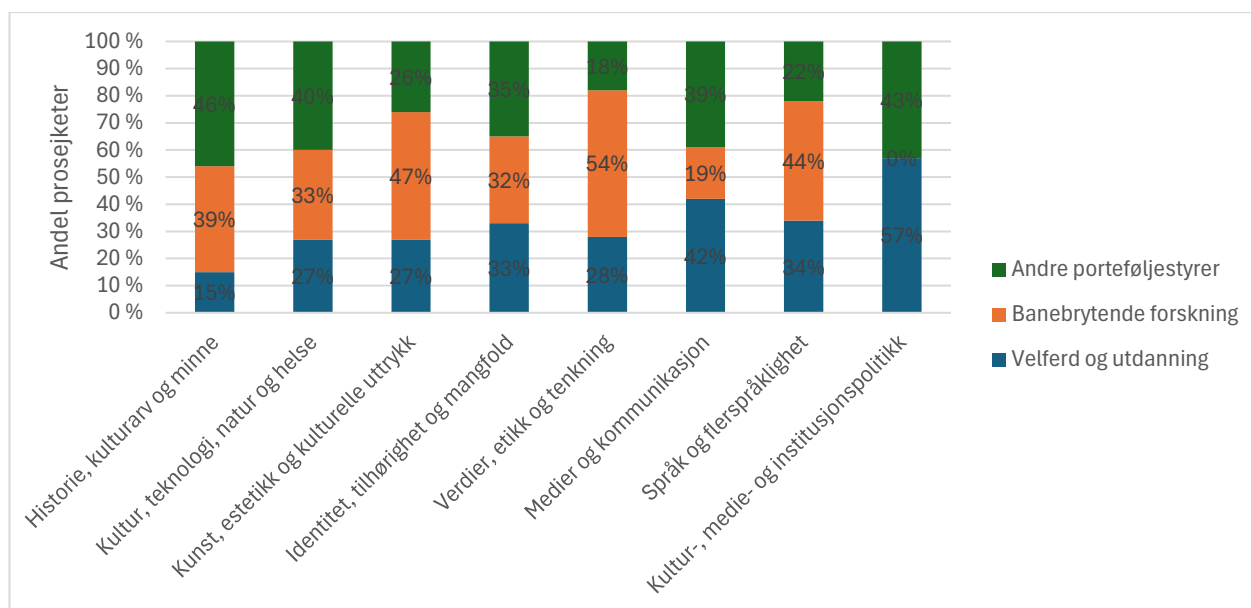
- Historie, kulturarv og minne:** Kategorien omfatter forskning på hvordan fortiden fortolkes, dokumenteres og brukes i ulike sammenhenger, og hvordan dette former samfunnets forståelser over tid. Tyngdepunktet ligger i historiske analyser, kulturarvs- og minnestudier, samt arbeid med kilder som arkiv, tekster, gjenstander og kulturmiljøer. Forskingen spenner fra forhistorisk til moderne tid og inkluderer globale, transnasjonale og komparative perspektiver. Flere prosjekter utvikler eller benytter digitale dataressurser og forskningsinfrastruktur, og mange belyser hvordan historie og kulturarv inngår i håndteringen av utfordringer, særlig knyttet til klima og bærekraft.
Hovedfinansører 2025: Banebrytende forskning (39 %), Klima- og miljø (16 %), Velferd og utdanning (15 %).
- Kultur, teknologi, natur og helse:** Kategorien omfatter forskning på samspillet mellom kultur, teknologi og natur, og i enkelte prosjekter også helse. Prosjektene undersøker hvordan teknologisk utvikling og digitale infrastrukturer, miljøendringer, naturforvaltning og ulike kunnskaps- og styringsformer påvirker relasjoner mellom mennesker, institusjoner og ikke-menneskelige aktører. Videre belyses hvordan disse prosessene uttrykkes, forstås og forhandles gjennom kulturelle, estetiske og politiske praksiser, ofte i møte med ulike samfunnsutfordringer.
Hovedfinansører 2025: Banebrytende forskning (33 %), Velferd og utdanning (27 %), Klima- og miljø (21 %).
- Kunst, estetikk og kulturelle uttrykk:** Kategorien omfatter forskning på kulturelle uttrykk og kunstneriske og estetiske praksiser, både historisk og i samtiden. Den inkluderer analyser av litteratur, musikk, visuelle, materielle og arkitektoniske uttrykk, med blant annet vekt på hvordan slike uttrykk skaper mening, former identitet og inngår i sosiale og politiske maktforhold. Flere prosjekter undersøker hvordan digitale medier, plattformer og kunstig intelligens påvirker produksjon, distribusjon og forståelse av kunst og kultur, samt hvordan

kunst og estetiske praksiser kan fungere som metode for kunnskapsutvikling, kritisk refleksjon og samfunnsengasjement, også i møte med teknologiutvikling og andre samfunnsendringer.

Hovedfinansierer 2025: Banebrytende forskning (47 %), Velferd og utdanning (27 %).

- **Identitet, tilhørighet og mangfold:** Kategorien omfatter forskning hvor sosiale forskjeller, ulikhet, inkludering, marginalisering og deltakelse står sentralt. Forskningen undersøker hvordan identitet og tilhørighet formes i samspill mellom kulturelle praksiser, samfunnsstrukturer, institusjoner og maktforhold, både historisk og nåtidig. Kategorien inkluderer også urfolksperspektiver, minoriteter og analyser av samfunn i endring. Videre belyses hvordan demokratiske prosesser, politikk, velferdsordninger og omstillinger påvirker ulike grupper, og kan skape både muligheter, spenninger og konflikter. Dette gjelder særlig i møte med migrasjon, digitalisering og det grønne skiftet.
Hovedfinansierer 2025: Velferd og utdanning (33 %), Banebrytende forskning (32 %).
- **Verdier, etikk og tenkning:** Kategorien omfatter forskning på grunnleggende spørsmål om verdier, normer og kunnskap i samfunn og institusjoner. Forskningen retter seg særlig mot temaer som demokrati, rettferdighet, makt og legitimitet, og hvordan disse forstås, begrunnes og utfordres i møte med samfunnsendringer. Sentralt står filosofiske, etiske og epistemologiske problemstillinger, samt analyser av rettssystemet, styring og institusjonell praksis. En betydelig del av forskningen retter seg også mot normative utfordringer knyttet til teknologiutvikling, kunstig intelligens, kunnskapsproduksjon og håndtering av kriser og samfunnsutfordringer, og hvordan slike spørsmål blir gjenstand for konflikt, forhandling og politisk styring.
Hovedfinansierer 2025: Banebrytende forskning (54 %), Velferd og utdanning (28 %).
- **Medier og kommunikasjon:** Kategorien omfatter forskning på mediernes rolle i samfunn og offentlighet, med særlig vekt på digitalisering, plattformteknologier og bruk av kunstig intelligens, algoritmer og data. Den inkluderer studier av mediebruk i hverdagsliv og kriser, samt analyser av medieteknologiers betydning for politisk kommunikasjon, demokrati, tillit og deltakelse. Forskningen retter seg også mot spørsmål om representasjon, makt og ulikhet, samt digitale fortellingsformer og kulturuttrykk. Videre belyses medieinfrastruktur og rammebetingelser i et medielandskap dominert av globale digitale plattformer, inkludert utvikling og bruk av data- og KI-drevne teknologier.
Hovedfinansierer 2025: Velferd og utdanning (42 %), Banebrytende forskning (19 %).
- **Språk og flerspråklighet:** Kategorien omfatter forskning på språk som system, praksis og samfunnsfenomen. Den inkluderer både grunnleggende språkvitenskap og -historie, samt studier av språkutvikling, flerspråklighet, særlig i utdannings- og integreringskontekster. Et sentralt område er forskning på minoritets- og urfolksspråk, språkrevitalisering og språkpolitikk. Kategorien omfatter også studier av norsk fagspråk, språkteknologi og språk i institusjoner og profesjonspraksiser og av språkets kommunikative samfunnsrolle.
Hovedfinansierer 2025: Banebrytende forskning (44 %), Velferd og utdanning (34 %) (særlig gjennom delporteføljen Utdanning).
- **Kultur-, medie- og institusjonspolitik:** Dette er den minste og mest avgrensede kategorien i delporteføljen. I 2025 omfatter kategorien syv prosjekter som undersøker politikktutforming, regulering og institusjonelle rammer for kultur, medier og demokrati. Prosjektene belyser hvordan samfunnsendringer påvirker offentlighet, deltakelse og sektorutvikling, med særlig vekt på global plattformdominans, grønn omstilling, urfolksperspektiver og kunstig intelligens.
Hovedfinansierer 2025: Velferd og utdanning (57 %).

Figur 20 Fordeling av prosjekter etter finansieringskilde innen de tematiske kategoriene i delporteføljen Kultur og medier (Forskningsrådsfinansierte prosjekter) andel (%) (2025). Kilde: Forskningsrådet.

3.2.2.2.3 Kartlegginger

Det finnes i dag ikke en helhetlig oversikt over norsk kultur- og medieforskning. En systematisk kartlegging kan gi et bedre grunnlag for å identifisere kunnskapshull, styrke koordinering og utvikle mer målrettede virkemidler på feltet. Det bør derfor vurderes å kartlegge sentrale forskningsmiljøer, kompetanse, kapasitet og tematisk innretning i norsk kultur- og medieforskning, uavhengig av om denne er finansiert av Forskningsrådet eller ikke.

3.2.2.2.4 Underrepresenterte temaer

Delporteføljen Kultur og medier kjennetegnes av stor tematisk bredde, men også av begrenset grad av og mulighet for strategisk styring. Den høye andelen midler som kanaliseres gjennom andre porteføljer, særlig Banebrytende forskning, øker risikoen for fragmentering og ujevn tematisk dekning.

Kultur-, medie- og institusjonspolitikk fremstår som et underrepresentert område, også tatt i betraktning at dette er en smal og avgrenset kategori hvor det forventes færre prosjekter. Av de syv prosjektene som faller innenfor kategorien i 2025, er flere av disse mer indirekte relevante. Dette kan gi et svakere kunnskapsgrunnlag for politikkutforming og styring av kultur- og mediesektoren.

Andelen prosjekter finansiert av Velferd og utdanning er relativt jevn på tvers av de fleste kategoriene (27–34 %), men med enkelte avvik. Andelen er lavere for Historie, kulturarv og minne (17 %), og høyere innenfor Medier og kommunikasjon (42 %). For Kultur-, medie- og institusjonspolitikk er andelen 57 %, men dette må sees i lys av et svært lavt antall prosjekter.

Banebrytende forskning dominerer særlig innenfor kategorier som tradisjonelt er preget av humanistisk forskning, som Verdier, etikk og tenkning, Kunst, estetikk og kulturelle uttrykk, Språk og flerspråklighet og Historie, kulturarv og minne. Dette reflekterer at store deler av den humanistiske forskningen fortsatt finansieres gjennom åpne arenaer snarere enn tematiske satsinger. Det er et potensial for bedre å innlemme disse perspektivene i porteføljens utlysninger, særlig innenfor arbeid- og velferdsfeltet.

Til sammenligning har kategorier som i større grad er samfunnsvitenskapelig og/eller tverrfaglig orientert, en lavere andel prosjekter finansiert av Banebrytende forskning, slik som Kultur, teknologi, natur og helse, Identitet, tilhørighet og mangfold, Medier og kommunikasjon og Kultur-, medie- og institusjonspolitik.

For å ivareta bredden i delporteføljen og redusere risikoen for skjev tematisk utvikling, kan det være hensiktsmessig å veksle mellom brede og mer målrettede utlysninger innen kultur- og medieforskning. Brede utlysninger, gjerne med samfinansiering fra andre departementer, kan gi innpass i nye og underrepresenterte tematiske områder, men innebærer mindre tematisk styring. Tematisk avgrensede utlysninger vil ofte finansiere færre prosjekter, men gir bedre styring mot konkrete prioriteringer. Samtidig er handlingsrommet for større, målrettede utlysninger og langsiktig kompetansebygging begrenset innenfor dagens rammer.

3.2.2.2.5 Faglig fordeling

Som beskrevet i punkt 3.2.1.1 og Figur 6, er delporteføljen Kultur og medier den mest tverrfaglige av de fire delporteføljene, samtidig som den i motsetning til de andre delporteføljene har en tydelig tyngde i humaniora. I 2025 gikk 42 % av midlene til humaniora og 38 % til samfunnsvitenskap.

Innenfor humaniora dominerer historiske fag, språk, kulturvitenskap og filosofi, mens sosialantropologi, sosiologi, statsvitenskap og mediefag er de største fagområdene innenfor samfunnsvitenskapen. Øvrige fag bidrar i mindre omfang, med 9 % til teknologi, 7 % til matematikk og naturvitenskap og 3 % til medisin og helsefag.

Ser vi isolert på porteføljestyrets egne investeringer til kultur og mediefeltet, er fordelingen tilsvarende, med 48 % til humaniora og 43 % til samfunnsvitenskap. Dette tyder på at den faglige profilen ikke bare er et resultat av ekstern finansiering, men også reflekterer porteføljestyrets prioriteringer.

Rettsvitenskap er et lite fagområde i delporteføljen. Til tross for at rettsvitenskapelige perspektiver har vært etterspurt i flere utlysninger, har dette i liten grad gitt utslag i antall prosjekter. I 2025 omfattet porteføljestyrets investeringer to rettsvitenskapelige prosjekter på kultur- og mediefeltet. Dette indikerer et potensial for å styrke rettsvitenskapelige perspektiver i delporteføljen.

3.2.2.3 Delportefølje Utdanning

3.2.2.3.1 Prosjekter og investeringer

I 2025 omfattet delporteføljen Utdanning 286 prosjekter, med en samlet investering på 315,6 mill. kr (Tabell 6). Det har vært en jevn nedgang i antall prosjekter og disp. budsjett i andre halvdel av perioden. Dette er også illustrert i Figur 3. Dette samsvarer med den generelle utviklingen i Forskningsrådet som forklart under 3.2.

	Antall prosjekter			Mill. kr		
	FR	EU	Totalt	FR	EU	Totalt
2021	302	26	328	328,6	21,0	349,6
2022	304	25	329	395,0	14,2	409,2
2023	287	18	305	384,6	17,4	402,0
2024	274	21	295	301,0	21,8	322,8
2025	266	20	286	287,3	28,3	315,6

Tabell 6 Utvikling i antall prosjekter og investeringer, delporteføljen utdanning (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet.

Som beskrevet under punkt 3.2, skiller delporteføljen Utdanning seg ut ved at hoveddelen av investeringene (230,5 mill. kr) kommer fra porteføljestyrets egne investeringer. Dette gjør også Utdanning til den største delporteføljen dersom vi kun ser på porteføljestyrets egne investeringer (Figur 2). Investeringer fra andre porteføljestyre er begrenset, men inkluderer Banebrytende forskning (FRIPRO og SFF) med 23,3 mill. kr og Innovasjon med 15,1 mill. kr.

At porteføljestyret står for en så stor andel av investeringene, gir betydelig innflytelse over utviklingen i delporteføljen, og gir muligheter for at resultatene av egen innsats kan følges over tid. Et av spørsmålene som reiser seg er om hvordan tver- og flerfaglighet følges opp og om tverrsektorielle problemstillinger ivaretas i tilstrekkelig grad. Utviklingen er positiv, men her kan det være aktuelt å delta i utlysninger på tvers av porteføljer og også invitere til deltakelse i porteføljens egne utlysninger.

EU-finansiering utgjør 9 % av den samlede innsatsen i delporteføljen, den laveste andelen blant delporteføljene. Andelen har økt sammenlignet med tidligere år, men som vist i Tabell 6 skyldes dette først og fremst en nedgang i nasjonalt finansierte prosjekter, snarere enn vekst i EU-finansieringen. Midlene kommer særlig fra klynge 2 - Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn i Horisont Europa.

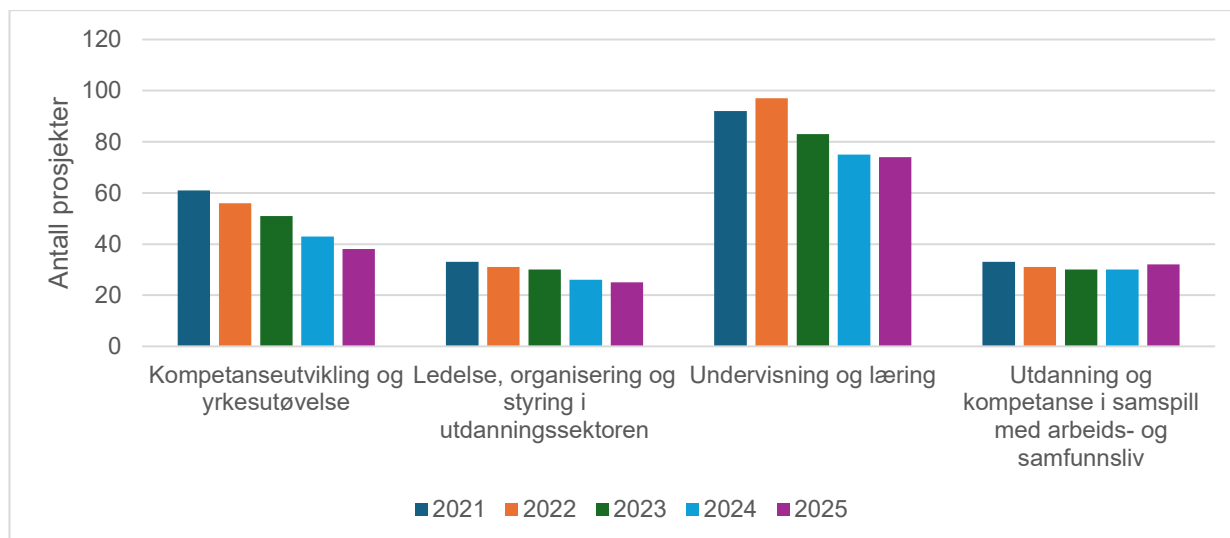
Utlysninger i perioden 2021-2025

Gjennom delporteføljen mobiliseres forskningsmiljøer både gjennom store, brede utlysninger og gjennom mer målrettede utlysninger koblet til særskilte satsninger (omtales til slutt i delkapittelet).

De handlingsrettede, relativt brede utlysningene rettet mot utdanningssektoren mottar mange søknader og har lav innvilgelsesrate. Den sterke konkurransen innebærer at de innvilgede søknadene gjennomgående er vurdert som svært gode, samtidig som mange gode søknader avslås. Dette kompenseres delvis ved at flere søknader også sendes til og vurderes i FRIPRO, der enkelte får finansiering. Midlene fra Banebrytende forskning kan dermed supplere porteføljens egne utlysninger. Det bør likevel vurderes tiltak for å redusere søkertrykket og øke innvilgelsesraten.

3.2.2.3.2 Tematiske områder

Delporteføljen Utdanning omfatter forskning og innovasjon for og om hele utdanningssektoren - fra barnehage til høyere utdanning og læring i samfunn og arbeidsliv. Prosjektene fordeles på fire brede temaområder som vist i Figur 21. Ett prosjekt kan være registrert under flere kategorier, og telles da mer enn én gang. Fordelingen mellom temaområdene har vært relativt stabil over tid.

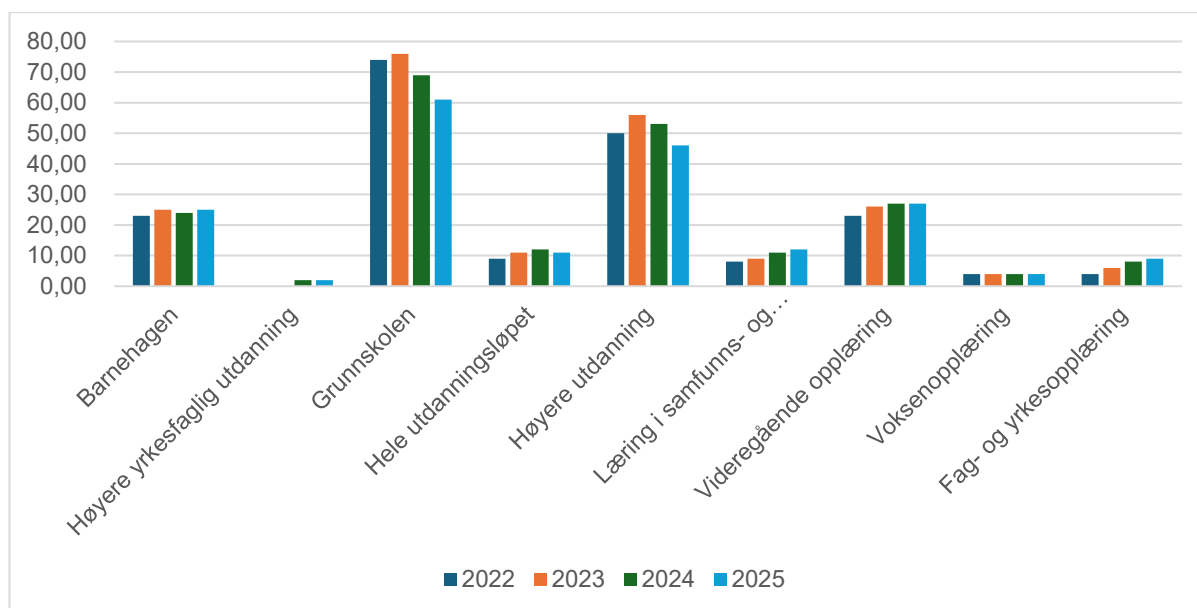

Figur 21 Tematisk inndeling av prosjekter i delporteføljen Utdanning (Forskningsrådet og EU), (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

- **Undervisning og læring:** Prosjektene favner bredt, og adresserer blant annet undervisningsformer, fagdidaktiske problemstillinger, flerspråklighet, spesialpedagogiske spørsmål samt teknologiske muligheter og utfordringer. Demokrati, tillit og fellesskap er gjennomgående temaer i mange av prosjektene. Samfunnsoppdraget Ingen barn og unge utenfor! blir også løftet gjennom dette temaområdet.
- **Kompetanseutvikling og yrkesutøvelse:** Prosjektene omfatter forskning og innovasjon om profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse. Sentralt står blant annet utvikling av lærerrollen og trender i skolen. En stor andel av prosjektene under dette temaområdet er også registrert under Undervisning og læring.
- **Utdanningens betydning for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv:** Prosjektene kobler blant annet formell og uformell kompetanse med arbeidsliv og samfunnsdeltakelse. Samtidig er det kun en håndfull prosjekter som også er kategorisert under delporteføljen Arbeid. Temaer som demokrati, tillit og fellesskap og lærerretensjon står sentralt. Rundt halvparten av prosjektene er relevante for Undervisning og læring.
- **Ledelse, organisering og styring i utdanningssektoren:** Prosjektene omhandler blant annet skoleopptak, fravær, helseutfordringer, samt styring og organisering. En stor andel av prosjektene er også registrert under Kompetanseutvikling og yrkesutøvelse.

3.2.2.3.3 Utdanningsnivå

I tillegg til tematisk inndeling er prosjektene i delporteføljen kategorisert etter utdanningsnivå som vist i Figur 22.

Figur 22 Fordeling av prosjekter på utdanningsnivå (2022-2025). Kilde: Forskningsrådet

De fleste prosjektene i delporteføljen retter seg mot grunnskole og høyere utdanning, mens voksnes læring, yrkesfag og høyere yrkesfaglig utdanning er svakere representert.

De siste årene har det vært en klar vekst i forskning om høyere utdanning, blant annet knyttet til evaluering av strukturreformen og til forskning ved lærerutdanningene. Barnehageforskningen har hatt en svak økning siden 2020, noe som kan henge sammen med at forskning ved barnehagelærerutdanningene ble inkludert i utlysning av kompetanse- og samarbeidsprosjekter. Forskningsrådet finansierer også to forskningssentre for barnehagerelevant forskning.

Fag- og yrkesopplæring har ikke vært særskilt prioritert i utlysningene. Sammen med en kortere forskningstradisjon kan dette bidra til å forklare den svake representasjonen. Prosjektene som er kategorisert under fag- og yrkesopplæring, er også registrert under videregående opplæring. De omfatter blant annet innovasjon i offentlig sektor, forskerprosjekter for fornyelse og kompetanse- og samarbeidsprosjekter. Et par prosjekter er knyttet til yrkesfaglærerutdanning, mens de øvrige omhandler kompetanse for arbeidslivet, frafall, mangfold og utdanningsvalg.

Temaområdene beskrevet ovenfor er ulikt fordelt på utdanningsnivåene:

- **Undervisning og læring:** Størst på tvers av alle utdanningsnivåer, men flest prosjekter rettet mot grunnskolen.
- **Utdanningens betydning for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv:** Representert på alle utdanningsnivåer.
- **Kompetanseutvikling og yrkesutøvelse:** Representert på alle utdanningsnivåer unntatt kategorien Hele utdanningsløpet.
- **Styring, ledelse og organisering:** Representert på alle utdanningsnivåer, unntatt Høyere yrkesfaglig utdanning og Voksenopplæring.

3.2.2.3.4 Kartlegginger

I [Ressursinnsatsen til FoU innenfor tema- og teknologiområder i 2021](#) (SSB, 2023) kartlegges den nasjonale ressursinnsatsen til utdanningsforskning. Kategoriseringen er i hovedsak sammenfallende med Forskningsrådets, men med enkelte forskjeller. Sammenlignet med det nasjonale bildet er Forskningsrådets innsats relativt likt fordelt, men med en noe større andel forskning om grunnopplæringen og voksnes læring. I SSBs kartlegging utgjør undervisning, læring og utvikling hele 70 % av ressursinnsatsen. De tre øvrige temaene - forholdet mellom utdanningssystem, hjem og arbeidsliv og politikk og styringssystemer samt økonomi, organisasjon og ledelse, utgjør hver i underkant av 10 %. Dette samsvarer med Forskningsrådets fordeling, men Forskningsrådet retter i større grad innsatsen mot utdanning i samspill med arbeids- og samfunnsliv.

Porteføljen samarbeider med Kunnskapssenter for utdanning om å [kartlegge publikasjoner](#) fra prosjekter finansiert av delporteføljen Utdanning. Oversikten viser at det publiseres flest fagfellelvurderte artikler og bøker med relevans for barnehage og grunnopplæringen, samt for temaområdet Undervisning og læring. Det publiseres enkelte rapporter på ulike utdanningsnivå, men ingen rettet mot fag- og yrkesopplæring. For høyere utdanning finnes det ingen rapporter relevante for temaområdet Styring, ledelse og organisering.

Det publiseres også mange artikler i bøker, konferanseartikler og hele bøker. I perioden 2010–2024 er det registrert en sterk økning i antall publikasjoner på flere utdanningsnivåer, men fortsatt lite innenfor fag- og yrkesopplæring.

Nasjonalt nettverk for offentlig sektor-ph.d. innen utdanningsfeltet (NATPRONET) er finansiert gjennom delporteføljen og høsten 2025 leverte de en rapport på hvordan nettverket har støttet kandidater som er tatt opp gjennom Offentlig sektor ph.d.-ordningen siden oppstarten i 2022. Rapporten viser at nettverket har etablert møteplasser, støtteordninger og samarbeidsformer som har bidratt til økt trygghet, motivasjon og gjennomføringsevne. Imidlertid består de strukturelle utfordringene i OFFPHD-ordningen, som for eksempel behovet for styrket koordinering mellom arbeidsgivere og UH-institusjoner gjennom hele ph.d.-løpet og i overgangen til videre karriere.

3.2.2.3.5 Underrepresenterte temaer og aktuell tematikk

Selv om delporteføljen ikke skal være jevnt fordelt mellom tematiske områder eller utdanningsnivåer, bør forskning på voksnes læring, yrkesfag og høyere yrkesfaglig utdanning prioriteres fremover. Dette følger opp føringer i tildelingsbrevet om å styrke vitenskapelig kompetanse på områder med korte forskningstradisjoner, og er i tråd med de årlige 25 mill. kronene som er øremerket utdanning. Et tilgrensende område er kompetanse for arbeidslivet; under 5 % av porteføljen er kategorisert som arbeidsforskning. Det er stort potensial for samarbeid på tvers av delporteføljene Velferd og Utdanning.

Kunnskapsdepartementets strategi [Nysgjerrighet, nytte og involvering – Strategi for utdanningsforskning 2025–2029](#) peker også på flere temaer som bør vies særskilt oppmerksomhet i årene fremover. Dette gjelder blant annet demokrati, tillit og fellesskap, sosial ulikhet og utenforskap, digitalisering og kunstig intelligens, negative trender i skolen, det nye arbeidslivet og kompetansebehov, vekst i høyere yrkesfaglig utdanning, utvikling av lærerrollen og rekruttering, samt klima og bærekraft. For å kunne følge opp disse områdene på en god måte framover kan det være aktuelt med økt deltakelse i utlysninger på tvers av porteføljen og i samarbeid med andre porteføljestyre.

3.2.2.3.6 Faglig fordeling

Som beskrevet i delkapittel 3.2.1.1 speiler delporteføljen Utdanning porteføljen som helhet, med et tyngdepunkt innenfor samfunnsvitenskap (61 %), etterfulgt av humaniora (15 %). Det er også innslag av

teknologi (10 %), medisin- og helsefag (9 %), samt matematikk og naturvitenskap (5 %). Det har vært en nedgang i andelen samfunnsvitenskapelige prosjekter fra foregående år, til fordel for de andre fagområdene. Utdanning har den høyeste andelen monofaglige prosjekter i porteføljen (om lag 40 %), men har samtidig hatt den største økningen av tverrfaglighet i perioden.

Innenfor samfunnsvitenskap dominerer pedagogiske fag, etterfulgt av økonomi og psykologi. Nedgangen i samfunnsvitenskapelig forskning må ses i sammenheng med reduksjonen i antall prosjekter og bevilget beløp som vist i Tabell 6. Blant de pedagogiske fagene utgjør pedagogikk størst andel, etterfulgt av allmennpedagogikk og fagdidaktikk. De fleste prosjektene som sorteres under pedagogiske fag faller hovedsakelig inn under temaområdet Undervisning og læring og er relevante for alle utdanningsnivåer.

Humanioraprojekter består hovedsakelig av språkvitenskap og anvendte språkfag, men inkluderer også en liten andel filosofi, kulturvitenskap, historie og musikkvitenskap. Noen prosjekter om flerspråklighet er kategorisert under Undervisning og læring og Utdanning og kompetanse i samspill med arbeids- og samfunnsliv.

Andelen humaniora har økt i perioden. Det er likevel et betydelig potensial i å styrke den humanistiske dimensjonen innen utdanningsforskning. Ved å trekke inn flere humanistiske disipliner kan vi få dypere innsikt i skolens og utdanningens rolle for dannelse, identitet, fellesskap, kritisk-kreativ tenkning og etisk refleksjon, og ikke minst i hvordan kunnskap, læring og kompetanse forstås, formes og legitimeres i en tid preget av raske samfunnsendringer.

Det er også rom for mer rettsvitenskapelig forskning innenfor utdanningsfeltet. Selv om utlysningene er åpne for alle fag og disipliner, har de til nå ikke eksplisitt etterspurt rettsvitenskap, og kun ett prosjekt i delporteføljen har et slikt perspektiv. Samtidig er rettsvitenskap relevant for flere temaområder, blant annet elever og læreres rettigheter og personvern, individuelt tilrettelagt opplæring og problemstillinger innenfor spesialpedagogikk.

Andelen som går til teknologi, medisin, samt matematikk og naturfag har jevnt i perioden holdt seg lav.

3.2.2.3.7 Særskilte satsninger

Gjennom delporteføljen Utdanning har porteføljen hatt flere målrettede satsninger i tråd med tidligere analyser og føringer fra Kunnskapsdepartementet. Dette omfatter blant annet satsningen på forskning ved lærerutdanningene, innovasjon i offentlig sektor, unge forskertalenter og forskning på effekter av tiltak for økt kvalitet i sektoren.

Effekter av tiltak

Siden 2019 har Forskningsrådet lyst ut midler til forskning på effekter av tiltak for økt kvalitet i barnehage, skole og videregående opplæring. Den første utlysningen rettet seg mot barnehage og grunnskole, mens utlysningene i 2020, 2022 og 2024 også omfattet videregående opplæring. Utlysningene svarer på regjeringens kompetansestrategi, *Innovasjonsordningen*, beskrevet i [Meld. St. 21 \(2016–2017\) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen](#).

De 17 prosjektene som er finansiert gjennom satsingen ser på tiltak som kan bidra til økt kvalitet i utdanningssektoren. Prosjektene gjennomføres i tett samarbeid mellom forskere og lokale barnehage- eller skoleeiere, som prøver ut og evaluerer effekten av ett eller flere tiltak. Prosjektene gir kunnskap gjennom implementerings- og prosessevalueringer, og gir innsikt i hvorfor tiltak har, eller ikke har, effekt. Det legges vekt på implementering av tiltakene i praksis, forankring og vurdering av kostnadseffektivitet. Det er et krav at prosjektene skal måle effekten av tiltak ved bruk av randomiserte, kontrollerte studier eller kvasi-eksperimentelt design. Søknadene som har blitt innvilget har jevnt over hatt høye karakterer.

Prosjektene dekker ulike deler av utdanningsløpet: seks prosjekter er rettet mot barnehage, mens fem handler om grunnopplæringen. Et par prosjekter ser på videregående opplæring, hvorav ett handler om yrkesfaglig utdanning, mens de øvrige ser på flere utdanningsnivåer.

Totalt har prosjektene hatt 87 samarbeidspartnere, med et gjennomsnitt på fem per prosjekt. Antallet har økt fra fire i 2022 til syv i 2024. Samarbeidspartnerne er hovedsakelig universiteter, fagmiljøer og kommuner. Til sammen deltar 27 ulike kommuner fra ti fylker, og flere kommuner deltar i mer enn ett prosjekt. Rogaland, Vestland og Østfold har betydelig flere samarbeidskommuner enn øvrige fylker, med henholdsvis seks, fem og fem unike kommuner.

Alle de fire temaområdene er godt representert blant prosjektene, men flest prosjekter er kategorisert under Utdanningens betydning for den enkelte og for samfunn og arbeidsliv, etterfulgt av Undervisning og læring. Færre prosjekter er kategorisert under Profesjonsutdanning og kompetanseutvikling og Styling, ledelse og organisering.

Det kan være relevant å gjøre en evaluering av satsningen, og en vurdering av den samlede innsatsen så langt med tanke på: hensiktsmessigheten i metodekravet, relevansen av tiltakene som prøves ut for brukerne i prosjektene, videre nytte og formidling av resultatene, samt potensialet for samspill med andre virkemidler og departementer.

Forskning ved lærerutdanningene

Siden 2017 har det blitt gjennomført utlysninger for å styrke forskningsinnsatsen ved lærerutdanningene. Satsingen følger opp strategien [Lærerutdanning 2025](#) som skulle bidra i styrkingen av grunnskolelærerutdanningen gjennom overgangen til integrert masterutdanning. Utlysningene er utformet på bakgrunn av oppdragsbrev og erfaringer fra arbeid med å styrke forskningsinnsatsen ved lærerutdanningen.

Utlysningene var i starten avgrenset til institusjoner med grunnskolelærerutdanning (1-10). Fra 2021 kunne også barnehagelærerutdanningen søke, og i 2023 ble yrkesfaglærerutdanningen inkludert. Utlysningen i 2025 inviterte alle lærerutdanninger til å søke.

Satsingen har styrket forskningsinnsatsen for og om lærerutdanningene, og flere miljøer ved lærerutdanningene hevder seg nå også på andre konkurransearenaer. Prosjektene bidrar med forskning om utøvelse og utvikling av lærerrollen, pedagogiske og didaktiske problemstillinger, samt styling og ledelse av utdanningene.

Det er en viss skjevhet mellom lærerutdanningene når det gjelder hvilke miljøer som når opp i konkurransen, noe som kan forklares med ulikhetene i forskningstradisjoner. Satsingen består hovedsakelig av prosjekter ved grunnskolelærerutdanningen, noen få ved barnehagelærerutdanningen og ett ved yrkesfaglærerutdanningen. Ettersom satsningen opprinnelig var knyttet til innføringen av en femårig lærerutdanning, er dette en naturlig fordeling. Utlysningen i 2025 styrket porteføljen ved at prosjekter fra lektorutdanningen ble finansiert. På bakgrunn av søknadstilfanget i 2025, der det for eksempel ikke kom søknader fra barnehagelærerutdanningen, kan det være behov for å justere utlysningene når det gjelder institusjonell og geografisk innretning eller frekvens. Dette kan bidra til å sikre en bredere prosjektportefølje.

Flere prosjekter under satsingen knyttes til temaområdene Undervisning og læring og Kompetanseutvikling og yrkesutøvelse.

Tidlig karriere

I tråd med strategien [Nysgjerrighet, nytte og involvering – strategi for utdanningsforskning 2025–2029](#) satser Forskningsrådet på unge talenter for å bygge framtidens fremragende fagmiljøer. Det har vært en syklus på annethvert år, og i 2025 mottok Forskningsrådet 29 søknader. De innvilgede søknadene har gjennomgående fått høye karakterer i søknadsbehandlingen.

3.2.2.4 Delportefølje Velferd

3.2.2.4.1 Prosjekter og investeringer

I 2025 omfattet delporteføljen Velferd totalt 323 prosjekter med en samlet investering på 357 mill. kr (Tabell 7). Delporteføljen viser relativt stabile prosjekttall gjennom perioden. Disponibelt budsjett økte markant i 2022, men har deretter falt og ligger i 2024–2025 på et nivå nær 2021. Dette samsvarer med den generelle utviklingen i Forskningsrådet slik det er beskrevet under kapittel [Om porteføljen Velferd og utdanning](#). EU-finansieringen målt i kroner øker i 2025, mens antall EU-prosjekter er relativt stabilt, noe som gir en høyere EU-andel mot slutten av perioden.

	Antall prosjekter			Mill. kr		
	FR	EU	Totalt	FR	EU	Totalt
2021	259	50	309	283,3	55,3	338,6
2022	271	55	326	391,9	58,9	450,8
2023	276	56	332	383,3	57,2	440,4
2024	276	49	325	313,4	51,9	365,3
2025	272	51	323	268,8	70,2	357,0

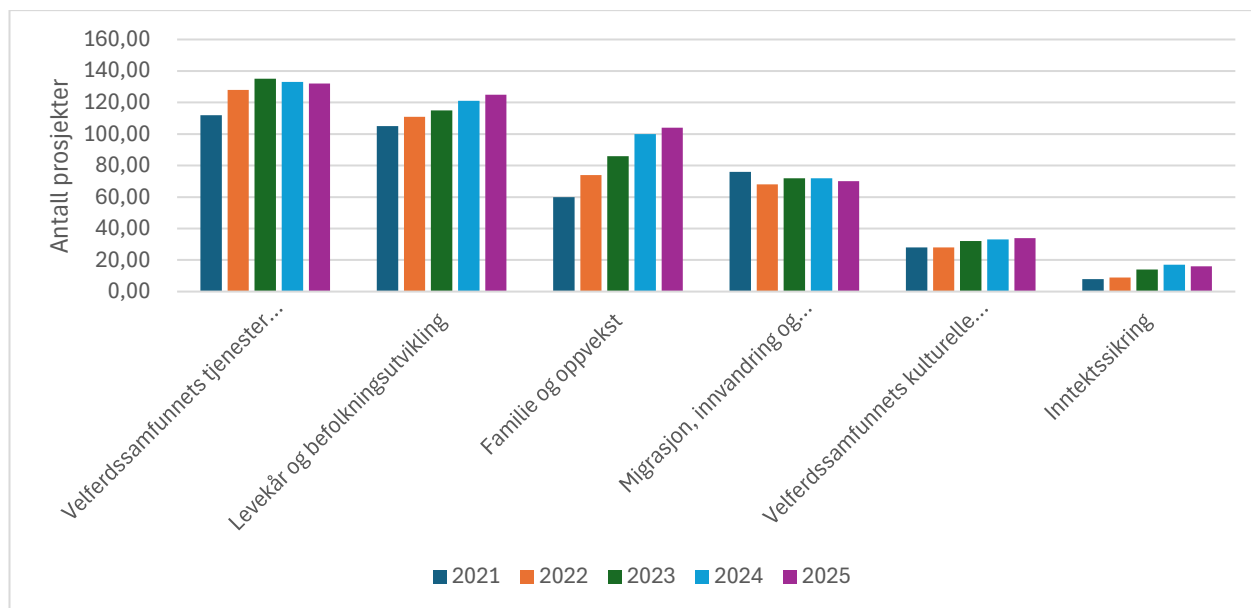
Tabell 7 Utvikling i antall prosjekter og investeringer, delporteføljen velferd (2021–2025) Kilde: Forskningsrådet

Som påpekt under punkt 3.2 har delporteføljen en relativt jevn fordeling mellom investeringer fra porteføljestyret selv (128,9 mill. kr) og finansiering fra andre styrer (158 mill. kr). I likhet med delporteføljen Arbeid er Helse det porteføljestyret som investerer mest i delporteføljen blant de andre porteføljestyrene (51,3 mill. kr), tett etterfulgt av Banebrytende forskning (48,4 mill. kr).

EU-finansiering utgjør 19,7 % av den samlede innsatsen i delporteføljen, noe som er den nest høyeste andelen blant delporteføljene. Velferd har også det største samlede bidraget av EU-finansiering i porteføljen i perioden 2021–2025, som vist i Figur 17. Midlene kommer særlig fra klynge 1 - Helse og Klynge 2 - Kultur, Kreativitet og inkluderende samfunn i Horisont Europa.

3.2.2.4.2 Tematiske områder

Delporteføljen Velferd dekker et bredt spekter av forskningstemaer fordelt på seks hovedområder (Figur 23). Et prosjekt kan inngå i flere kategorier, og det er betydelig overlapp mellom noen av dem.

Figur 23 Tematisk inndeling av prosjekter i delporteføljen Velferd (Forskingsrådet og EU), (2021–2025). Kilde: Forskningsrådet

- Velferdssamfunnets tjenester og organisering:** Dette er det største området i delporteføljen, noe som henger sammen med at forskning på velferdstjenester, som barnevern og arbeidsrettede tjenester, samt samspillet mellom disse og andre sektorer, har vært prioritert de siste årene. Prosjektene omfatter forskning om arbeids- og velferdstjenestene, tjenester rettet mot barn, unge og familier, samt samspillet mellom tjenester, ordninger og sektorer. Temaer som inkludering, utenforskap, levekår og tilgang til velferdstjenester går igjen i mange prosjekter, ofte i kombinasjon med problemstillinger knyttet til arbeid og arbeidsmarked. Et gjennomgående trekk er at prosjektene er sektorovergrepene og analyserer hvordan tjenester og virkemidler virker i samspill, særlig mellom arbeid, velferd og i noen tilfeller helse. Flere prosjekter har et eksplisitt fokus på tjenesteinnovasjon, implementering og utvikling av nye eller forbedrede tiltak.

- Levekår og befolkningsutvikling:** Temaområdet favner bredt, og omfatter forskning på sentrale samfunnsutfordringer knyttet til levekår, ulikhet og befolkningsutvikling. Forskningen belyser blant annet sammenhenger mellom levekår, arbeid, utdanning, helse og velferdsordninger, samt sosiale og økonomiske forskjeller.

Et gjennomgående trekk er vektlegging av sårbare grupper og ulike livsfaser, særlig barn og unge, innvandrere og personer med svakere tilknytning til arbeidslivet. Temaer som inkludering, utenforskap og likestilling står sentralt, ofte i kombinasjon med analyser av utdanning, arbeidsmarked og velferdsstatens virkemåte. Flere prosjekter har også et livsløps- og demografiperspektiv, blant annet gjennom analyser av aldring, fertilitet og befolkningsutvikling, samt hvordan samfunnsendringer påvirker livskvalitet og samfunnsdeltakelse.

- Familie og oppvekst:** Temaområdet har hatt den største relative veksten i porteføljen. Økningen må samtidig sees i lys av at kategorien først ble innført i 2019, og at tidsserien derfor fanger opp flere relevante prosjekter de senere årene. Samtidig vil enkelte eldre prosjekter ikke inngå i statistikken.

Prosjektene analyserer hvordan strukturelle forhold som sosioøkonomisk bakgrunn, geografi, kjønn og utviklingen i arbeidsmarkedet påvirker livssjanser over tid. De belyser også hvordan

ulikhet kan forsterkes eller reduseres gjennom ulike livsfaser. Flere prosjekter gir viktig kunnskap om hvordan endringer i arbeidslivet virker inn på både familieliv og sosial mobilitet.

Temaet omfatter forskning på barn, unge og familier i sårbare livssituasjoner, forankret i et bredt familie- og livsløpsperspektiv. Studiene analyserer konsekvenser av belastninger som vold, omsorgssvikt, sykdom i familien og migrasjonserfaringer, og hvordan slike erfaringer påvirker helse, deltakelse og tilknytning til utdanning og arbeid senere i livet. Videre dekker temaet forskning på deltakelse, inkludering og velferdstjenestenes virkemåte, med vekt på hvordan offentlige tjenester, sivilsamfunn og lokalsamfunn bidrar til sosial deltakelse og tilhørighet.

Temaområdet er også sentralt i oppfølgingen av samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!*, særlig gjennom forskning på forebygging, deltakelse og tiltak som styrker trygge oppvekstvilkår.

- **Migrasjon, innvandring og integrering:** Temaområdet har hatt et stabilt antall prosjekter i perioden. En betydelig andel av prosjektene retter seg mot arbeidsinkludering av innvandrere og flyktninger, og undersøker barrierer og drivere for deltakelse i arbeidslivet.

Temaområdet omfatter også en bredere tilnærming til integrering, der tema som bosetting, utdanning, levekår og tilgang til velferdstjenester inngår. Et gjennomgående trekk er analyser av samspill mellom aktører, tiltak og institusjoner, og hvordan ulike rammebetingelser og virkemidler påvirker deltakelse og inkludering.

Flere prosjekter belyser også sosiale og kulturelle dimensjoner ved integrering, herunder betydningen av diskriminering, identitet og tilhørighet. Videre inngår analyser av politiske og regulatoriske rammer, og hvordan disse påvirker rettigheter, handlingsrom og muligheter for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

- **Velferdssamfunnets kulturelle basis, bærekraft og oppslutning:** Temaområdet utgjør i begrenset grad egne prosjekter, men inngår ofte som del av bredere problemstillinger, særlig knyttet til ulikhet, integrering og samfunnsdeltakelse. Prosjekter analyserer for eksempel hvordan tillit til institusjoner og hvordan opplevelser av rettferdighet og tilhørighet påvirkes av sosiale og økonomiske forskjeller, migrasjon og endringer i befolkningen.

Et gjennomgående trekk er at disse problemstillingene belyses i sammenheng med velferdsstatens virkemåte, og hvordan ulike grupper deltar i og opplever samfunnet. Prosjektene retter også oppmerksomhet mot forholdet mellom borgere og institusjoner, herunder hvordan tillit, legitimitet og samarbeid kan utvikles og opprettholdes over tid.

- **Inntektssikring:** Dette er det minste temaområdet i delporteføljen. Merket ble innført i 2019, og flere relevante prosjekter fra før 2020 fanges derfor trolig ikke opp i statistikken.

Temaet inngår som del av problemstillinger i flere studier, særlig knyttet til arbeidsmarked, familie, levekår og integrering. Dette omfatter blant annet analyser av pensjon, trygdeordninger og økonomiske insentiver, samt samspillet mellom inntektssikring og arbeidsdeltakelse. Samtidig er det få prosjekter som har inntektssikring som hovedtema, noe som peker på et potensial for å styrke kunnskapsgrunnlaget om hvordan ordningene virker, både for arbeidsdeltakelse, levekår og fordeling.

3.2.2.4.3 Kartlegginger

For delporteføljen Velferd er kunnskapsoversikten [Arbeids- og velferdstjenestene: En forenklet kunnskapsoversikt over arbeidsinkluderingssystemet](#) (OsloMet, 2023) særlig relevant. Oversikten er også omtalt under delporteføljen Arbeid. Den viser at flere temaer knyttet til arbeids- og velferdstjenesters rolle i arbeidsinkludering har relativt få vitenskapelige publikasjoner. Dette inkluderer

blant annet forvaltning av lovverk, overordnet organisering og styring, tjenestekoordinerings og samarbeid mellom arbeids- og velferdstjenestene og eksterne parter.

3.2.2.4.4 Underrepresenterte temaer

Porteføljen har en styrke ved at sentrale tema innen velferd, som inkludering og samfunnsdeltakelse og tjenestenes rolle, er godt representert på tvers av prosjektene. Problemstillinger knyttet til tillit, legitimitet og oppslutning, inngår ofte i bredere analyser av ulikhet, integrering og deltakelse i samfunnslivet. Dette gir et viktig kunnskapsgrunnlag om hvordan velferdsordninger og institusjoner virker i samspill med sosiale og demografiske utviklingstrekk.

Samtidig er det flere temaer og områder som, basert på blant annet den nevnte kunnskapsoppsummeringen, forventninger fra finansierende departementer og gjennomganger av prosjektporteføljen, fremstår som svakere representert. Dette må blant annet ses i sammenheng med begrensede økonomiske rammer og andre prioriteringer innenfor relevante satsinger.

Tjenesteforskningen har en tyngde i samhandling mellom sektorer, som resultat av prioriteringer i utlysninger. Samspill mellom velferdstjenester og utdanning fremstår imidlertid som mindre utviklet, samt hvordan tiltak og virkemidler på tvers av sektorer samlet virker for brukere med sammensatte behov. Det er også utviklingspotensial knyttet til forskning om forvaltning av velferdstjenestene, samt til å styrke koblingene mellom forskning, utdanning og praksis eller forvaltning.

Videre kan porteføljen styrkes når det gjelder kunnskap om utvikling i levekår og sosiale forhold, samt hvordan disse og velferdsstatens organisering påvirkes av større samfunnsendringer som demografi, klima og teknologi. Tilsvarende gjelder forskning om økonomiske og fordelingsmessige sammenhenger mellom arbeid, inntektssikring og velferdsordninger.

Det er også kunnskapsbehov knyttet til lovverk, forvaltning og rettslige rammer, også i sammenheng med rettigheter, samt sammenhenger mellom migrasjon og integrering. Samlet peker gjennomganger også på behov for mer helhetlige livsløpsperspektiver, der overganger mellom oppvekst, utdanning, arbeid og velferd ses i sammenheng.

Som for arbeidslivsforskningen er det forbedringspotensial knyttet til kulturelle og sosiale perspektiver, samt internasjonale perspektiver og komparative tilnærminger som kan belyse utviklingstrekk i lys av erfaringer fra andre land.

3.2.2.4.5 Faglig fordeling

Som beskrevet under punkt 3.2.1.1 er også delporteføljen Velferd dominert av samfunnsvitenskap. I 2025 er 87 % av prosjektene merket med dette fagområdet. Det er stor faglig spredning, men de fire største fagene er sosiologi, helsefag, psykologi og økonomi.

Som i delporteføljen Arbeid skiller økonomifaget seg ut. Økonomiprojektene er ofte monofaglige - 28 % av prosjektene har bare økonomi som fagområde. Samtidig har samarbeid på tvers av fag økt i delporteføljen. Fra 2021 til 2025 har andelen tverrfaglige prosjekter økt med 34 %, og i 2025 var 37 % av prosjektene tverrfaglige.

Utover samfunnsvitenskap er 34 % av prosjektene merket med medisin og helsefag, 12 % med humaniora og 7 % med teknologi.

Helse er en viktig dimensjon i velferdsforskning, og 34 % av prosjektene er merket med fagområdet medisin og helsefag. Samtidig viser den nevnte kunnskapsoversikten at det i begrenset grad ser ut til å være samarbeid med helsevitenskapelige og samfunnsvitenskapelige miljøer i forskningen på arbeidsrettede tjenester og ytelser.

Det er også rom for en større andel humaniora innenfor delporteføljen. Humanistisk forskning kan blant annet belyse hvordan velferd og velferdssamfunnet forstås, begrunnes og legitimeres. Dette omfatter hvordan forestillinger om rettferdighet, verdighet, ansvar, egenverdi, livskvalitet, tilhørighet og samfunnsdeltakelse formes og utfordres, både innenfor og utenfor velferdsstatens institusjoner, tjenester og praksiser.

Det har vært en økning i antall rettsvitenskapelige prosjekter i delporteføljen i perioden fra 20 til 25 prosjekter. I 2024 finansierte porteføljen, i samarbeid med Demokrati, styring og fornyelse, to sentre om EØS-rett. Dette har styrket representasjonen av juridiske og rettsvitenskapelige perspektiver, men det er fortsatt behov for å styrke bidragene fra rettsvitenskapelige miljøer i bredden av velferdsområdet.

3.2.2.5 Samfunnsoppdraget Ingen barn og unge utenfor!

Forskning om barn og unge er et prioritert område innenfor porteføljen for velferd og utdanning. Tematikken berører flere samfunnsområder og går på tvers av delporteføljene. Arbeidet retter seg mot å styrke kunnskapsgrunnlaget og utvikle løsninger som kan bidra til bedre tjenester, økt inkludering og like muligheter for barn og unge.

Arbeidet følger opp [BarnUnge21-strategien](#) (BU21) fra 2021, som skal bidra til mer målrettet, helhetlig og koordinert innsats for forskning, utvikling og innovasjon rettet mot utsatte barn og unge. Strategien ble utviklet i samarbeid mellom flere departementer og koordinert av Forskningsrådet, og bygger på erkjennelsen av at grupper av barn og unge havner i "blindsoner" der kunnskapen er mangelfull og innsatsen fragmentert.

2025 var et viktig år i arbeidet mot ungt utenforskap. Regjeringen lanserte samfunnsoppdraget «Ingen barn og unge utenfor!», og Forskningsrådet fikk rollen som vertskap for innsatsgruppen som skal være det operative leddet i oppfølgingen. Forskningsrådet har også bidratt til utviklingen av kunnskapsgrunnlaget for oppdraget, blant annet gjennom arbeidet med BU21, men også gjennom den operative gruppen som ledet arbeidet frem mot lanseringen av samfunnsoppdraget.

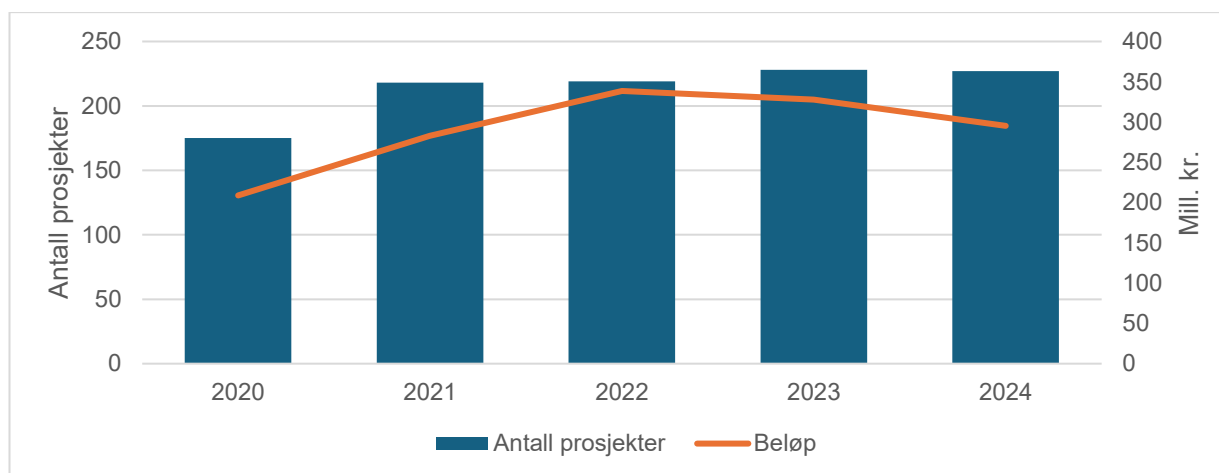
Målet med samfunnsoppdraget er å styrke målretting og koordinering av innsatsen innen forskning, utvikling og innovasjon, for å utvikle bedre løsninger innenfor og på tvers av tjenestemråder og sektorer, slik at færre faller utenfor.

De siste årene har Forskningsrådet prioritert utlysninger som fremmer samhandling mellom tjenester, tverrsektorielle prosjekter og forskningssentre for profesjonsutdanninger. I 2025 ble det tildelt 116 mill. kroner til ti nye prosjekter som skal gi ny kunnskap om inkludering av barn og unge og styrke samhandlingen mellom relevante sektorer. Prosjektene kjennetegnes av tett samarbeid og kunnskapsutveksling med aktører som skole, helse, barnevern, NAV, og frivillige og trosbaserte organisasjoner. Forskningsrådet har også fremmet budsjettforslag og gjort strategiske prioriteringer for å sikre at temaet opprettholdes som et sentralt innsatsområde.

3.2.2.5.1 Prosjekter og investeringer

I 2025 har Forskningsrådet gjennomført en kartlegging av forskningsinnsatsen med relevans for samfunnsoppdraget på tvers av porteføljer. Kartleggingen omfatter totalt 311 prosjekter for perioden 2020-2024.

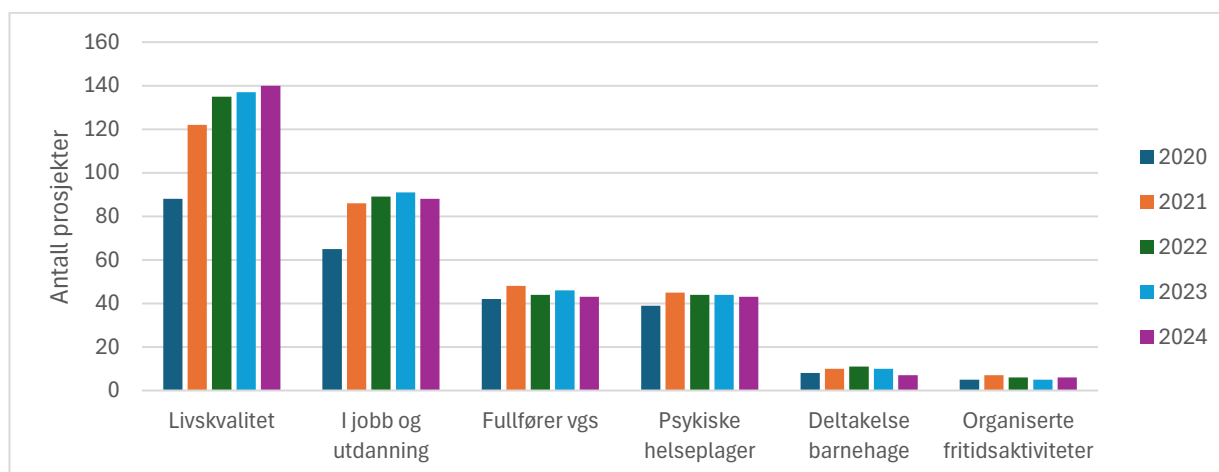
Figur 24 viser utviklingen i antall prosjekter og samlet bevilget beløp i perioden 2020–2024. Antall prosjekter øker fra 2020 til 2023 og holder seg på et relativt stabilt nivå i 2024, mens det samlede beløpet øker fram mot 2022, før det avtar noe mot slutten av perioden. Det henger trolig sammen med den generelle nedgangen slik beskrevet i 3.2.

Figur 24 Utvikling i antall prosjekter og samlet bevilget beløp, innsatsområde barn og unge, (Forskningsrådet), (2020–2024). Kilde: Forskningsrådet

3.2.2.5.2 Tematiske områder

Gjennomgangen viser stor tematisk og metodisk bredde i prosjektene. Samfunnsoppdraget kjennetegnes av sterk involvering fra offentlig sektor og instituttsektoren, omfattende nasjonalt og internasjonalt samarbeid, samt medvirkning fra barn og unge i kunnskapsutviklingen. Analysen er strukturert etter samfunnsoppdragets seks delmål slik de foreligger i 2025 (Figur 25), sortert etter omfang. Ett og samme prosjekt kan inngå helt eller delvis under flere delmål.

Figur 25 Antall prosjekter per tematisk område med relevans for samfunnsoppdraget «Ingen barn og unge utenfor», (Forskningsrådet), (2020–2024). Kilde: Forskningsrådet

- **Halvere andelen barn og unge med låg livskvalitet**

Dette er den største prosjektkategorien og viser en økt innsats i perioden. Prosjektene spenner bredt, dekker både subjektive og objektive aspekter, og kan overordnet knyttes til dimensjoner som læring og utvikling, lykke og mening, frihet, trygghet, tilhørighet og fellesskap samt helse, i tråd med SSBs rammeverk for livskvalitet. Temaene omfatter blant annet livstilfredshet, mestring, helse, utdanning, inntekt, trygghet og sosial tilhørighet.

- **Auke talet på unge som er i jobb og utdanning betydeleg**
Prosjektene omhandler blant annet NAV og arbeidsrettede tiltak, risikofaktorer og utviklingstrekk, politikk og forvaltning, samt samarbeid og innovasjon på tvers av sektorer og fagområder.
- **Auke andelen unge som fullfører videregående opplæring**
Prosjektene bidrar med relevant kunnskap for å nå målet om økt fullføring i videregående opplæring. Samtidig peker forskningen på at tidlig innsats, kvalitet i opplæringen og gode overganger må sees i sammenheng. Flere prosjekter viser at frafall ofte har røtter tidlig i utdanningsløpet og utvikler seg gjennom akkumulerte faglige og sosiale belastninger over tid.
- **Redusere dei sjølvrapporterte psykiske helseplagene til barn og unge med 25 prosent**
Prosjektene omhandler ulike sider ved barn og unges psykiske helse, inkludert årsaksforhold, forebygging og behandlingsformer. En betydelig del av forskningen er knyttet til psykisk helse i sammenheng med skole og utdanning, barnevern, arbeid og NAV.
- **Auke deltakinga i barnehage blant barn frå familiar med låg sosioøkonomisk status**
Kategorien omfatter få prosjekter. Prosjektene som inngår bidrar indirekte til målet om økt barnehagedeltakelse ved å styrke kunnskapsgrunnlaget om kvalitet i barnehagen og hvordan kvalitet påvirker barns utvikling, trivsel og læring.
- **Auke andelen ungdom som deltek i organiserte fritidsaktivitetar, med 10 prosentpoeng**
Kategorien omfatter også et begrenset antall prosjekter. Prosjektene retter seg mot inkludering og deltakelse blant barn og unge, med temaer som kultur- og fritidstilbud, medvirkning i nærmiljøet, tjenester for barn med funksjonsnedsettelse, frivillige lavterskeltilbud og digitale utfordringer som spillavhengighet.

3.2.2.5.3 Underrepresenterte temaer

Porteføljen gir et solid kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling, men synliggjør samtidig behov for bedre sammenheng mellom innsatsområdene, tydeligere prioriteringer og mer systematiske vurderinger av effekter framover. Gjennomgangen peker også på flere kunnskapshull, blant annet knyttet til de yngste barna, lite hørte grupper, organiserte fritidsaktiviteter, tidlig og forebyggende innsats, samt behov for mer systemrettet forskning på tverrsektoriell samhandling.

3.2.2.5.4 Faglig fordeling

I likhet med porteføljen som helhet er også prosjektene med relevans for samfunnsoppdraget dominert av samfunnsvitenskapelig forskning. I 2024 var 73 % av prosjektene merket med dette fagområdet. Innenfor samfunnsfag er pedagogiske fag, psykologi og sosiologi de største fagene.

Prosjektene kjennetegnes av økende tverrfaglighet. Fra 2020 til 2024 økte andelen tverrfaglige prosjekter med 39 %, og i 2024 var 58 % av prosjektene tverrfaglige.

Helsefaglige perspektiver er en viktig dimensjon i samfunnsoppdraget. Helsefag inngår i flere av prosjektene, og i økende grad i kombinasjon med samfunnsvitenskapelige fag. I 2024 var 62 % av prosjektene innenfor medisin og helsefag også samfunnsvitenskapelige, opp fra 36 % i 2020.

Humanistiske perspektiver er svakt representert blant prosjektene, selv om andelen har økt fra 7 % til 10 %. Språkvitenskap dominerer, ofte i kombinasjon med pedagogiske fag. Det er et potensial for å styrke bidrag fra andre humanistiske disipliner. Slike perspektiver kan gi viktig innsikt i deltakelse, tilhørighet, kommunikasjon, medvirkning og utforming av inkluderende omgivelser og tjenester.

Det er også rom for å styrke rettsvitenskapelige perspektiver. I 2024 var 14 prosjekter kategorisert innen rettsvitenskap. Dette viser at fagområdet er til stede, men fortsatt begrenset. Rettsvitenskap er relevant

for flere sentrale problemstillinger i samfunnsoppdraget, blant annet barns rett til medvirkning, rettigheter i møte med tjenester og regelverk for informasjonsdeling og samarbeid på tvers av sektorer.

3.2.3 Tematiske satsingsområder

I kapittelet [Delporteføljer og samfunnsoppdrag](#) peker analysen på flere underrepresenterte temaområder, både innenfor og på tvers av delporteføljene, som bør følges opp i kommende utlysninger. Tre områder skiller seg ut ved at de krever styrket innsats utover det som er mulig innenfor dagens rammer. For å kunne følge disse opp gjennom mer langsiktige og målrettede satsinger, vil det være behov for økte tilsagnsrammer:

- **Forskning for en kompetent og motstandsdyktig befolkning og arbeidsliv**
Det er behov for å styrke forskning om kompetanse som et tverrgående tema i skjæringspunktet mellom utdanning og arbeidsliv. Dette gjelder blant annet forskning på fag- og yrkesopplæring, høyere yrkesfaglig utdanning og kompetanse for et omstillingsdyktig arbeidsliv.
- **Styrket kunnskapsgrunnlag for kultur- og mediepolitikken**
Kultur- og mediepolitikk er svakt representert i porteføljen, samtidig som dagens finansiering gir begrenset handlingsrom for langsiktig satsing på feltet. I en tid preget av teknologisk og samfunnsmessig omstilling er det behov for å styrke kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming, regulering og strategisk styring.
- **Samfunnsoppdraget «Ingen barn og unge utenfor»**
Samfunnsoppdraget er i en etableringsfase, og det er behov for videre kunnskapsoppbygging som kan understøtte en mer helhetlig og tverrsektoriell innsats for inkludering av barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

4 Vurdering av måloppnåelse

Porteføljeplanen for Velferd og utdanning har tre overordnede mål:

- **Mål 1:** Porteføljen skal bidra til fornyelse og høy kvalitet i forskningen for et bærekraftig velferds- og kunnskapssamfunn.
- **Mål 2:** Porteføljens forskning skal styrke samfunnets evne til å håndtere utfordringer, og bidra til nødvendig omstilling og utvikling innenfor porteføljens ansvarsområder.
- **Mål 3:** Kunnskap, funn og resultater fra porteføljen skal deles og tas i bruk.

Vurderingene av måloppnåelse bygger på tilgjengelige indikatorer og en samlet analyse av tall og funn i kapittel 3.

4.1 Mål 1 – Bidra til fornyelse og høy kvalitet

Porteføljen skal bidra til fornyelse og høy kvalitet i forskningen for et bærekraftig velferds- og kunnskapssamfunn. Vurderingen bygger særlig på publiseringsaktivitet, internasjonalt samarbeid og resultater på internasjonale konkurransearenaer.

Samlet vurderes måloppnåelsen som god. Porteføljen har omfattende publiseringsaktivitet og internasjonalt samarbeid, og norske fagmiljøer oppnår gode resultater på internasjonale

konkurransearenaer. Dette gir positive indikasjoner på forskningskapasitet, internasjonal konkurransekraft og porteføljens bidrag til fornyelse og kvalitet i forskningen.

For å støtte langsiktig fornyelse og kvalitet bør samspillet mellom nasjonale og europeiske konkurransearenaer videreutvikles. Utviklingen i rekruttering og kjønnsbalanse blant prosjektledere bør også følges opp, ettersom tilgang til en bredde av forskertalenter er viktig for framtidig forskningskapasitet og faglig fornyelse. Tegn på måloppnåelse og aktuelle oppfølgingsområder er oppsummert i Tabell 8.

Vurderingsgrunnlag	Tegn på måloppnåelse i perioden 2021-2025	Oppfølgingsområder	Avsnitt/ tabell/ figur
Internasjonalt samarbeid og gjennomslag	Høy grad av internasjonalt samarbeid og gode resultater i Horisont Europa og NordForsk.	Bedre samspill mellom nasjonale og europeiske konkurransearenaer	Figur 8 Figur 16 Figur 17
Publiseringsaktivitet	Omfattende publiseringsaktivitet i perioden, med variasjon mellom delporteføljene og mellom år.		3.2.1.2 Figur 7
Rekruttering	Finansiert 315 ph.d.- og 171 postdoktorstillinger	Vurdere behov for å øke antall rekrutteringsstillinger	3.2.1.5
Kjønnsbalanse	God samlet kjønnsbalanse blant prosjektledere, men skjevhet i egne investeringer	Vurdere tiltak for å bedre kjønnsbalansen blant prosjektledere	3.2.1.6

Tabell 8 Grunnlag for vurdering av måloppnåelse Mål 1. Kilde: Forskningsrådet

4.2 Mål 2 – Håndtere utfordringer og bidra til omstilling

Porteføljen skal bidra til å styrke samfunnets evne til å håndtere utfordringer og legge til rette for omstilling og utvikling. Vurderingen bygger særlig på porteføljens tematiske og faglige bredde, relevans for sentrale samfunnsutfordringer og samarbeid med aktører utenfor akademien.

Porteføljen har en bred tematisk innretning og omfatter forskning med relevans for sentrale kunnskapsbehov knyttet til kunnskaps- og velferdssamfunnets sosiale, økonomiske og kulturelle bærekraft. Den bidrar også med forskning som inngår i kunnskapsgrunnlaget for samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!*

I 2025 var 70 prosent av porteføljestyrets egne investeringer kategorisert som anvendt forskning. Prosjektene har også et omfattende samarbeid med aktører utenfor akademien, særlig i offentlig sektor. Publikasjoner fra porteføljen inngår også i kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming. Samlet viser dette at porteføljen er relevant for sentrale samfunnsutfordringer og har gode forutsetninger for å bidra til omstilling og utvikling.

Samlet vurderes måloppnåelsen som god. Analysen identifiserer samtidig flere oppfølgingsbehov. Underrepresenterte temaområder bør følges opp, humanistiske og rettsvitenskapelige perspektiver bør styrkes, og virkemiddelbruken bør vurderes nærmere på områder der dagens innretning ikke i tilstrekkelig grad dekker identifiserte kunnskapsbehov. Tegn på måloppnåelse og oppfølgingsområder er oppsummert i Tabell 9.

Vurderingsgrunnlag	Tegn på måloppnåelse i perioden 2021-2025	Oppfølgingsområder	Avsnitt/ tabell/ figur
Tematisk innretning	Bred portefølje med relevans for sentrale samfunnsutfordringer	Følge opp underrepresenterte temaer og styrke samspillet med andre porteføljer om tverrgående kunnskapsbehov	3.2.2
Samfunnsoppdraget	Omfattende forskningsinnsats med relevans for <i>Ingen barn og unge utenfor!</i>	Videreutvikle kunnskapsgrunnlaget og den tverrsektorielle innsatsen	3.2.2.5
Faglig bredde	Økende andel fler- og tverrfaglige prosjekter, særlig prosjekter som kombinerer to fagområder	Styrke integreringen av humanistiske og rettsvitenskapelige perspektiver	3.2.1.1.2 Figur 5 Figur 6
Samarbeid med samfunnsaktører	Omfattende samarbeid utenfor academia, særlig med offentlig sektor		3.2.1.8 Figur 15 Figur 15
Relevans for politikkkutforming	Publikasjoner fra porteføljen er sitert i relevante policydokumenter	Utvikle et bredere grunnlag for å vurdere forskningens betydning for politikk, tjenester og praksis	3.2.1.2.5

Tabell 9 Grunnlag for vurdering av måloppnåelse Mål 2. Kilde: Forskningsrådet

4.3 Mål 3 – Kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk

Kunnskap, funn og resultater fra porteføljen skal deles og tas i bruk. Vurderingen bygger særlig på publisering og formidling, samarbeid med aktører utenfor academia og omtale i politiske dokumenter.

Analysen viser omfattende publiseringsaktivitet og formidling, noe som bidrar til å gjøre forskningsresultatene tilgjengelige for fagmiljøer, brukere og offentligheten. Prosjektene har også et omfattende samarbeid med aktører utenfor academia, særlig i offentlig sektor, blant annet gjennom kompetanse- og samarbeidsprosjekter og offentlig sektor-ph.d.-ordningen. Dette gir gode forutsetninger for at kunnskap og resultater kan tas i bruk. Publikasjoner fra porteføljen er sitert i policydokumenter, noe som viser at deler av forskningen inngår i kunnskapsgrunnlaget for politikkkutforming.

Samlet vurderes måloppnåelsen som god. Porteføljen legger godt til rette for at kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk. Datagrunnlaget gir imidlertid ikke et fullstendig bilde av hvordan og i hvilken grad forskningen faktisk brukes i politikk, tjenester og praksis. Det er derfor behov for et bredere grunnlag for å vurdere forskningens bruk og betydning. Tegn på måloppnåelse og oppfølgingsområder er oppsummert i Tabell 10.

Vurderingsgrunnlag	Tegn på måloppnåelse	Oppfølgingsområder	Avsnitt/ tabell/ figur
Samarbeid med samfunnsaktører	Omfattende samarbeid med aktører utenfor academia, særlig offentlig sektor	Utvikle bedre kunnskap om hvordan samarbeidet bidrar til at resultater tas i bruk	3.2.1.8 Figur 13
Deling og tilgjengeliggjøring	Omfattende publiseringsaktivitet og formidling		3.2.1.2

			Figur 7
Bidrag til kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming	Publikasjoner fra porteføljen er sitert i relevante policydokumenter	Utvikle et bredere grunnlag for å vurdere forskningens bruk og betydning i politikk, tjenester, praksis og samfunnsliv	3.2.1.2.5

Tabell 10 Grunnlag for vurdering av måloppnåelse Mål 3. Kilde: Forskningsrådet

5 Oppsummering og anbefalinger

Porteføljeanalysen for Velferd og utdanning viser at utviklingen i perioden 2021–2025 i hovedsak er i tråd med porteføljens mål, og samlet vurderes måloppnåelsen som god.

Analysen gir positive indikasjoner på porteføljens bidrag til fornyelse og kvalitet i forskningen. Porteføljen er relevant for sentrale samfunnsutfordringer og har gode forutsetninger for å bidra til omstilling og utvikling. Den legger også godt til rette for at kunnskap og forskningsresultater deles og tas i bruk. Dette underbygges blant annet av stor tematisk og faglig bredde, omfattende nasjonalt og internasjonalt samarbeid og betydelig publiserings- og formidlingsaktivitet. Publikasjoner fra porteføljen inngår også i kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming. Datagrunnlaget gir samtidig mer begrenset kunnskap om forskningens faktiske bruk og betydning.

Samtidig avdekker analysen flere oppfølgingsområder som bør inngå i det videre strategiske arbeidet med porteføljen, blant annet i investeringsplanen, i samarbeid med andre porteføljer, i satsingsforslag og i videreutviklingen av kunnskapsgrunnlaget.

Temaområder med behov for styrket innsats

- Enkelte temaområder er svakt dekket både innenfor og på tvers av delporteføljene og bør særlig følges opp i kommende utlysninger og prioriteringer: kompetanse i utdanning og arbeidsliv, kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og videre kunnskapsoppbygging knyttet til samfunnsoppdraget *Ingen barn og unge utenfor!*

Faglig bredde og samarbeid på tvers

- Humanistiske og rettsvitenskapelige perspektiver bør integreres bedre på områder der disse er svakt representert.
- Samarbeid med andre porteføljer bør vurderes for tverrgående kunnskapsbehov, blant annet i grenseflatene mellom arbeid, utdanning, velferd og helse, og knyttet til kunstig intelligens og andre teknologiske omstillinger.

Virkemiddelbruk

- Det bør vurderes om virkemiddelbruken er tilstrekkelig tilpasset de ulike delporteføljenes kunnskapsbehov, og om det på enkelte områder er behov for en annen balanse mellom forskerprosjekter, samarbeidsprosjekter, sentre og øvrige virkemidler.

Kunnskapsgrunnlag og kartlegginger

- Det bør utvikles oppdaterte oversikter som setter porteføljens innsats i en bredere nasjonal sammenheng og gir grunnlag for å identifisere kunnskapshull og utvikle mer målrettede utlysninger og virkemidler.

Deling og bruk av forskning

- Det bør utvikles et bredere grunnlag for å vurdere hvordan forskningen brukes og hvilken betydning den har i politikk, tjenester, praksis og samfunnsliv.
- Det bør også vurderes hvordan virkemidlene kan legge bedre til rette for at forskningsresultater deles og tas i bruk.

Nasjonalt og europeisk samspill

- Tidspunkt og innretning på nasjonale utlysninger bør vurderes i lys av europeiske prioriteringer og kommende partnerskap, med sikte på tematisk komplementaritet og samlet bidrag til porteføljens mål.